

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

L'ESCOLTA ACTIVA DE L'INFANT EN EL SEU APRENTATGE

Mestre d'Educació Primària - Menció en Educació Inclusiva

Laia Giménez Lozano

Tutora: Laura Domingo Peñafiel

4t curs Mestre d'Educació Primària

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (Uvic-UCC)

Vic, maig de 2020

Quan et demano que m'escoltis i tu comences a donar-me consells, no fas el que et demano.

Quan et demano que m'escoltis i tu em dius "per què no haig de sentir-me així", estàs trepitjant els meus sentiments...

Quan et demano que m'escoltis i tu et sents que has de fer alguna cosa per solucionar els meus problemes, m'has fallat, encara que et sembli estrany...

Potser és per això que algunes persones busquen l'oració...

Perquè el silenci no dona consells, ni tracta d'arreglar les coses...

Només escolta i confia que només jo, tractaré d'arreglar-les per mi mateix...

Llavors per favor, només escolta i sent-me...

I vols parlar, espera uns minuts que arribi el teu torn i et prometo que jo sí que t'escollaré, segur que així serà...

T'ho prometo.

Buscaglia (2015)

ÍNDEX

Agraïments	5
Resum/ Abstract	6
1. Introducció	7
2. Justificació, pregunta de recerca i objectius de recerca final	9
3. Marc teòric	10
3.1. Conceptualització escolta activa	10
3.2. Eines i recursos	13
3.3. Expressió no verbal	17
4. Apartat metodològic	19
4.1. Paradigma interpretatiu	19
4.2. Mètode d'investigació	20
4.3. Instruments de recerca	22
4.3.1. Anàlisi de documents	22
4.3.2. Entrevistes	22
4.3.3. Qüestionari	24
4.4. Cronograma	27
4.5. Aspectes ètics	28
4.6. Covid-19	29
5. Estudi de Cas	31
5.1. Context	31
6. Anàlisi i discussió	37
6.1. El respecte a l'aula	37
6.2. Aprenentatge i atenció individualitzada	40
6.3. Concepte de creixement i benestar personal per poder oferir predisposició a l'escolta activa	42
6.4. Importància de la resolució de conflictes pel bon funcionament grupal	44
6.5. Importància no tant del "què", sinó del "com"	46
7. Conclusions	50
8. Referències bibliogràfiques i webgrafia	53

Annexes

Annex I: Documents	55
a) Web	55
b) Bloc	56
c) PEZ	57
Annex II: Entrevistes	60
Annex III: Qüestionari	69
a) Infant 1	69
b) Infant 2	70
c) Infant 3	71
d) Infant 4	72
e) Infant 5	73
f) Infant 6	74
g) Infant 7	75
h) Infant 8	76
i) Infant 9	76
j) Infant 10	77

AGRAÏMENTS

Primerament i principalment, m'agradaria agrair a la persona que ha tutoritzat el meu treball, la Laura Domingo, des que vaig decidir el que volia investigar, fins al moment d'entregar-lo. Per la predisposició i constància a l'hora d'ajudar-me i per confiar amb mi i en la meva feina en tot moment. També als altres mestres de la UVic- UCC que m'han format durant els anys d'estudis de grau i han contribuït a ampliar el meu aprenentatge que m'ha portat fins a on sóc ara.

Seguidament, agraeixo a l'Eva i a la Queralt, per haver sigut un referent per mi des del moment que les vaig conèixer, durant les meves Pràctiques II. Gràcies per haver-me nodrit amb els vostres coneixements tant com a mestres com a persones, i per haver participat en el meu Treball de Fi de Grau (TFG) aportant els vostres punts de vista i opinions envers el tema escollit, que com sempre, ha estat un regal per mi haver-ho compartit, ja que he pogut aprendre més de vosaltres.

També vull donar les gràcies a l'Escola Anton Busquets i Punset, l'equip docent, els infants i les famílies que han participat en què poguéis fer realitat el meu treball de recerca.

Per últim, però no menys important, agraeixo a la meva família estar sempre al meu costat i recolzar-me en tot moment. Mama, papa i Lídia, gràcies a vosaltres ha estat més divertit i amè tot el meu procés d'aquests cinc anys del Grau, gràcies per ajudar-me quan ho he demanat i recordar-me que sóc capaç de fer tot el que em proposi.

Resum

El present treball tracta sobre l'escolta activa, un dels principis més importants i difícils de tot el procés comunicatiu, saber escoltar, que té com objectiu escoltar i entendre aquesta comunicació des del punt de vista del que comparteix informació. Concretament aquest TFG es centra en la definició objectiva i subjectiva del concepte. El treball inclou aspectes com saber diferenciar l'escolta activa i quins recursos empenyen a la utilització d'aquesta, a partir d'un estudi de cas, amb el punt de vista de docents i d'infants. S'exploren les conseqüències que té en l'educació i en el desenvolupament de l'aprenentatge a l'escola, així entenent la importància de dur-la a terme amb un sentit i valorant l'efecte que té sobre els infants.

Paraules clau: Escolta activa, respecte, aprenentatge individualitzat, predisposició, resolució de conflictes, actitud.

Abstract

The following work is about the active listening, one of the most important and difficult principles of all the communication process. Knowing how to listen, which has as a main objective listening and understanding this communication from the one's talking perspective. Specifically, this TFG is focused in the objective and subjective definition of the concept. The coursework includes things such as knowing how to differentiate the active listening and what consequences lead to its use, based on a case study also adding the point of view of teachers and infants. The effects it has in the education and the development of learning in school are explored. This, understanding the importance of accomplishing it with a sense and value the effect it has on the infants.

Key words: Active listening, respect, individual learning, predisposition, conflict resolution, attitude.

1. Introducció

El present document correspon a un Treball de Final de Grau en Mestre d'Educació Primària. La temàtica escollida és l'escolta activa, la qual exposaré en una reflexió, ja que és un tema important per al desenvolupament de l'educació en els infants, per aquesta raó l'he escollit. Durant l'estudi de grau es parla de la importància de la Didàctica amb la qual ens formem adequadament, però no trobem tanta èmfasi en l'Educació Emocional. La qual s'ha de tractar a l'escola per igual, ja que d'aquesta depèn moltes parts del creixement i intel·ligència dels nens i les nenes.

Tots nosaltres, els humans, com a persones anem creant i construint des de ben petits i petites, de mica en mica, la nostra personalitat. Aquesta, engloba tota la nostra vida, ens identifica. Pel que fa als docents, està a les seves mans poder ajudar els infants a construir la seva pròpia identitat en l'etapa d'educació infantil i educació primària, temps de coneixença i canvis. Tot i que he mencionat aquestes dues etapes, em centraré en Primària, ja que és en el que he basat els meus estudis. Com a persones estem en constant creixement i descobriment de nosaltres mateixes, però sobretot quan som infants és quan definim moltes de les nostres característiques, les quals ens marcaran per a totes les etapes del recorregut de la vida. A primària destapem moltes de les nostres pors, ja que comencem a prendre consciència de nosaltres mateixes, el nostre cos, del nostre voltant, de les relacions socials, etc. Per tant l'etapa d'educació primària és una etapa per enfrontar-nos i superar totes aquestes pors. Si no les superem, ens marquen, com he dit abans, el nostre futur com a adolescents i finalment, persones adultes. Com volem que siguin els infants, segurs d'ells mateixos, que es respectin, als companys i companyes, que siguin capaços i capaces de solucionar els conflictes, de saber gestionar les seves pròpies emocions, que tinguin una vida on predomini la confiança i sobretot gaudeixin i valorin l'aprenentatge que estan rebent. Que els agradi anar a l'escola i els agradi aprendre, mostrin interès i motivació per allò que estan treballant, és feina dels docents, i del plantejament que duguin a terme de les activitats i sobretot, de com es presentin als infants. És important posar-se a la seva pell i no mostrar-se com

a una autoritat davant dels alumnes; investigar les seves motivacions i encaminar la relació amb elles i les activitats que es duran a terme basant-se en el que pugui resultar alegre i vistós. Així doncs, com ja he esmentat, això està a les nostres mans com a docents; el com ens mostrem i presentem, i les activitats que els proposem. Per altra banda també cal un esforç respecte a construir una relació i vincle de confiança, ser un referent en tots els sentits. Interessar-se pels seus gustos i mirar d'adaptar-se una mica per tal de crear un clima de confort i caliu, al contrari d'un clima d'autoritat, càstigs i desconfiança. Per a això, té molta rellevància que els infants siguin i es sentin escoltats, ja que si nosaltres mostrem aquest interès i donem pas a l'escolta activa durant la quotidianitat dels dies, aquesta actitud serà recíproca. No podem esperar que els alumnes ens escoltin a l'aula, si nosaltres no els escoltem a ells.

El treball consta de nou apartats; primerament, la present introducció, on exposo el tema del qual he estat investigant. Seguidament, una justificació, pregunta de recerca i objectius de recerca final on consten els principals fets en els quals m'he basat per dur a terme la recerca. A continuació, el marc teòric, amb tres punts que han estat els investigats a fons, que són els següents: Conceptualització de l'escolta activa, eines i recursos i comunicació no verbal. El quart punt és l'apartat metodològic, on s'exposa el paradigma interpretatiu, el mètode d'investigació, els instruments de recerca; que han sigut l'anàlisi de documents, entrevistes i un qüestionari, seguit d'un cronograma amb el seguiment temporal del treball, un apartat d'aspectes ètics i per últim, un apartat de Covid-19 on comparteixo una explicació de l'actual situació que estem patint acompanyada dels canvis que ha implicat en aquest treball. Tot seguit, un apartat on s'explica l'estudi de cas amb una contextualització del centre. El punt número sis ha estat l'anàlisi i discussió a partir de la informació extreta, seguida de les conclusions del treball. El següent punt són les referències bibliogràfiques i webgrafia amb els documents, llibres i pàgines web d'on he extret la informació del treball. Per últim, els annexes, amb els documents analitzats, les entrevistes transcrites i els qüestionaris realitzats per cada infant.

2. Justificació, pregunta de recerca i objectius de recerca final

L'escolta activa és una eina molt poderosa per tal d'ajudar als infants i acompanyar-los en el seu procés de desenvolupament i aprenentatge. Tenint en compte aquest concepte i la seva rellevància, m'he plantejat una pregunta de recerca a seguir i a tenir en compte durant la investigació, per tal d'encaminar-la, ja que el concepte d'escolta activa és extens i podria treballar-se de diverses maneres. Per altra banda, m'he plantejat uns objectius de recerca final en els quals he basat l'anàlisi i discussió i també les conclusions.

Així doncs, la pregunta de recerca que m'he plantejat és la següent:

- Quina és la importància d'escoltar els infants durant el seu aprenentatge, per a un acompanyament més profund i significatiu?

Per altra banda, els objectius que m'he marcat per a dur a terme aquest treball són els següents:

1. Descriure i analitzar el concepte d'escolta activa.
2. Identificar i comprendre com els infants valoren aquest concepte.
3. Estudiar i seleccionar eines per practicar l'escolta activa que ens puguin servir com a docents.

A continuació s'exposa el marc teòric del treball on es comparteix una conceptualització de l'escolta activa, eines i recursos d'aquesta i per últim un fet que hi va molt lligat, la comunicació no verbal.

3. Marc teòric

Dur a terme un marc teòric relacionat amb l'escolta activa, pot incloure molts conceptes, així doncs, i un cop definits els meus objectius i la pregunta de recerca, trobo que el més adient seria dur a terme, primerament, una conceptualització del tema escollit, l'escolta activa. En aquesta, donar informació sobre el concepte d'escolta activa, quina és la seva definició. Seguidament, un punt encarat a les eines i recursos que ens mostren diferents autors a l'hora de dur-la a terme. I per últim, un apartat relacionat amb la comunicació no verbal, que s'ha de tenir en compte a l'hora de practicar l'escolta activa, ja que les persones no només ens expressem amb paraules, sinó que també amb gests i postures que, en algunes ocasions, solen donar més informació.

3.1. Conceptualització escolta activa

López (2019) afirma que “escoltar és un procés psicològic que, partint de l'audició, implica altres variables del subjecte: atenció, interès, motivació, etc. És un procés molt més complex que la simple passivitat que associem al fet de *deixar de parlar*. L'escolta activa és aquella en què no només es para l'orella, sinó que es fa saber a l'altre que és escoltat, que se l'entén” (p.1).

Així doncs, tenint en compte aquest concepte d'escoltar, el podem complementar amb les següents paraules, segons IEC (2019), escoltar és “parar atenció al que un sent” (p. 1). Escoltar activament implica observar i fer servir la mirada per transmetre acollida, interès, així doncs inspirant serenitat i confiança. Per altra banda, escoltar també significa interessar-se per l'altra persona, estar disponible i acceptar-la tal com és. Així doncs, escoltar no és únicament preparar-se per respondre, replicar, per donar un consell o per explicar seguidament la seva pròpia història o experiència. Saber escoltar atentament és un art. L'escolta activa és una habilitat comunicativa clau que permet una veritable connexió amb les altres persones i també permet construir relacions sòlides en tots els àmbits.

Tenint en compte que escoltar activament, és centrar-te en l'altre, tal com afirma López (2019), també implica un seguit de fets; “Escoltar implica observar, fer servir la mirada per escoltar: pot comunicar acollida, interès, inspirar serenitat o ferir violentament amb ulls de judici, amenaça, sospita, humiliació, etcètera. Escoltar significa atendre, interessar-se per l'altre, estar disponible, acceptar-lo tal com és. Escoltar significa centrar-se en l'altre pacientment. És ell qui comunica. A més d' “atendre” i “posar-se en disposició de”, és necessari “acompanyar”, és a dir, seguir amb familiaritat tractant de conèixer i comprendre cada vegada millor, ajudant a parlar, comunicant confiança, deixant-li *pas lliure* mentre s'expressa [...]”

Amb aquestes afirmacions, la importància d'escoltar és qüestionada, Altimir (2012), matisa que “hi ha la intenció de descobrir fins a quin punt és essencial la presència de l'escolta [...] i fins a quin punt és transformadora una realitat que fa educació i que creu que l'escolta n'és l'element imprescindible” (p. 14). És a dir, Altimir (2012), a partir de Reggio Emilia estudia l'afirmació que és segura, l'escolta és molt important i positiva per als infants a l'escola. Tanmateix, ens cal tenir present que per a escoltar també és necessari crear un vincle amb els infants. Geddes (2010) afirma que sense vinculació no hi ha aprenentatge. Es necessiten bons vincles relacionals. La possibilitat d'establir vincles educatius que facilitin una vinculació segura i estable, entre docent i alumne així construïnt entorns de seguretat que permetin a l'alumnat tenir una relació amb els seus i les seves mestres i en què el respecte i la confiança mútua facilitin l'ensenyament, l'aprenentatge i la cohesió social. Per aconseguir-ho, és indispensable disposar d'una comunicació fluida, lliure, respectuosa i distesa, d'una escolta activa que ofereixi un espai propi a l'altre.

Així doncs, el fet d'escoltar no només ajuda a l'alumne a tenir un bon aprenentatge, sinó que ajuda als infants a avançar en el seu desenvolupament personal. Com diu Bona (2016), “per això les escoles han de ser alguna cosa més que centres on s'envasen coneixements perquè siguem productius de cara a la societat” (p. 237). Els coneixements no s'adquiriran si no hi ha un

bon fil comunicatiu, tant verbal com no verbal, i un respecte entre companys, companyes i docents. Bona també ens afirma que “escoltar és la clau que ens dóna accés als alumnes. Hem de tenir clar que la nostra missió no sempre serà ensenyar; potser la nostra missió és escoltar: escoltar per conèixer amb qui estem tractant” (p. 249). De fet, escoltant també ensenyem, alhora que coneixem i ens vinculem.

Per altra banda, Altimir (2012), reafirma doncs que “si l'infant és portador de teories, interpretacions, preguntes i és coprotagonista dels processos de construcció del seu coneixement, el verb més important que guia l'acció educativa ja no és parlar, explicar, transmetre, sinó escoltar” (p. 17).

Per part de qui practica l'escolta activa, Altimir (2012) menciona que “l'escolta és una actitud receptiva que pressuposa una mentalitat oberta, una disponibilitat a interpretar les actituds i els missatges llançats pels altres i, al mateix temps, la capacitat de recollir-los i legitimar-los [...] L'escolta posa l'adult en condició d'observador. Però no pas un observador neutre i objectiu, sinó en condició d'element subjectiu que forma part de la realitat que s'està observant, i que no solament la descriu” (p.15). Per tant, escoltar als infants per guiar-los en el seu propi procés, ja que com exposa Spaggiari (2012) “donar veu a la infància, doncs, significa acreditar el seu dret a ser autors primers de la seva vida” (p. 23).

Descobrir la importància de l'escolta activa cap al nen o nena comprensiva i reflexiva per part de l'oient, per tal que l'infant tingui clar que ha estat escoltat i respectat amb el seu punt de vista i que sobretot, aquest, és essencial i rellevant, ja que ell o ella és important. Com a oients, tenir clar que cada persona és un món, no tots tenim els mateixos *tempos* ni les mateixes possibilitats. Per aprendre a escoltar i donar les màximes oportunitats als nens i nenes perquè gaudeixin del seu benestar a l'escola i tinguin un alt rendiment dins de les possibilitats de cadascú, el docent pot guiar-se per un seguit d'eines i recursos, mostrats a l'apartat següent.

3.2. Eines i recursos

És interessant constatar d'un seguit d'eines i recursos per tal de poder facilitar la pràctica d'escolta activa. Un cop constatat el què aclarir el com amb un seguit d'eines i recursos.

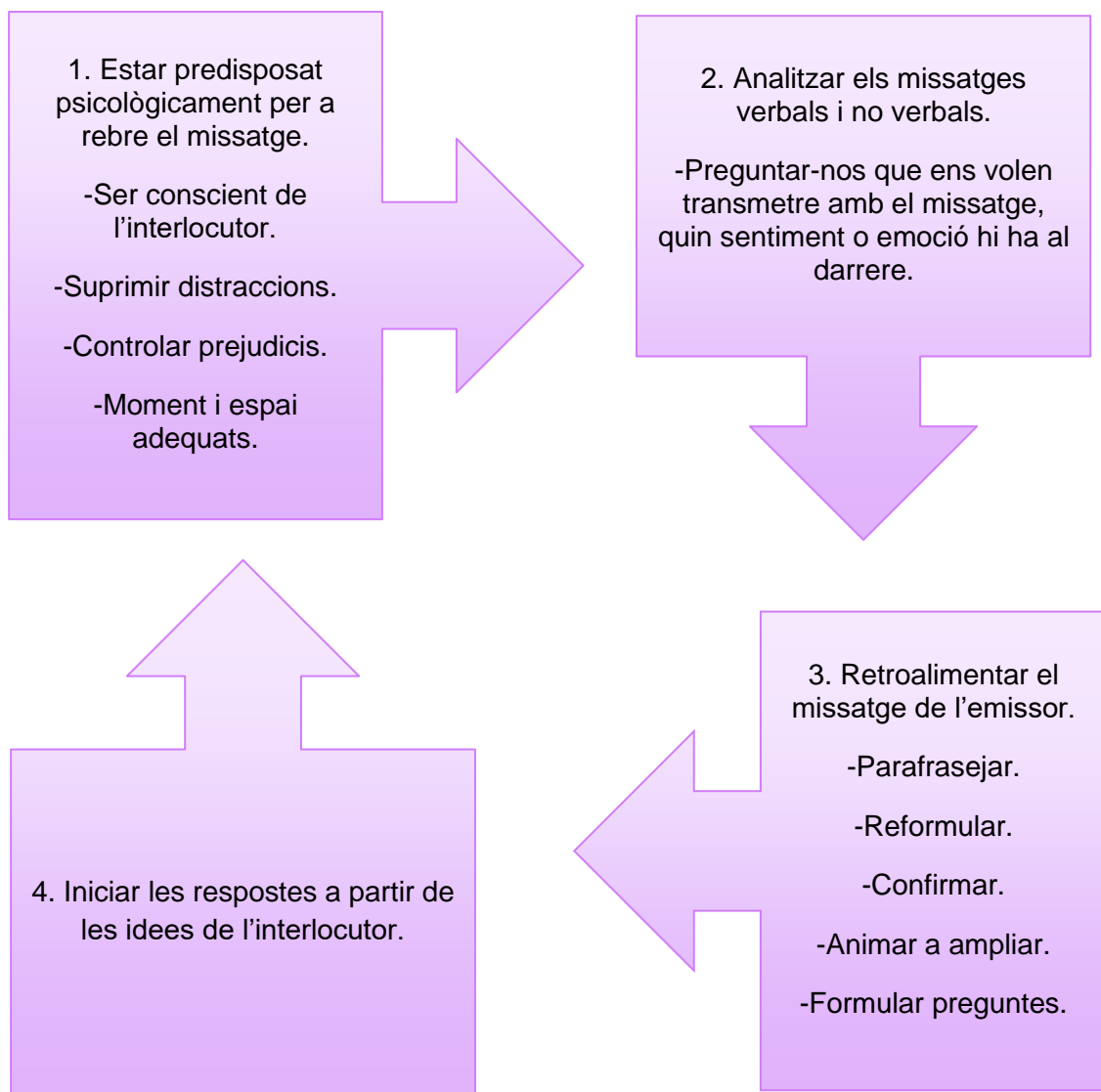
Giner i Saumell (2011) defineixen les eines i recursos com a "espais per poder conèixer amb més amplitud no solament l'alumne, sinó també la persona; perquè cadascú disposa d'una història pròpia que el fa diferent, que és necessari que es respecti, es valori i es reconegui" (p.1). El fet de conèixer als companys, companyes, alumnes i mestres és beneficiós per al vincle amb aquests. Ja que gràcies a l'escolta, entenem el perquè de les actuacions de les persones, i també podem entendre que cadascú té el seu punt de vista segons la seva experiència, és a dir, que una veritat pot variar segons el seu context. És important conèixer per poder respectar. Tenir clar que estem tractant amb persones que tenen una família, i un context fora de l'escola. Implicar-se a conèixer el perquè de les personalitats per aprendre la tolerància, i també aprendre i conèixer sobre la pròpia. L'escolta activa pot ensenyar als infants fets de personalitat com l'assertivitat, l'empatia, el respecte, la confiança, l'equilibri emocional i la capacitat d'identificació i tracte de les emocions, entre moltes d'altres característiques que construeixen el seu desenvolupament personal. A continuació, mostraré una taula on podem observar algunes de les tècniques, objectius, procediments i exemples segons López (2019):

Tècniques	Objectius	Procediments	Exemples
<i>Mostrar interès</i>	Comunicar interès. Afavorir que parli l'altre.	No estar d'acord ni en desacord. Utilitzar paraules neutrals.	"Pots explicar-me més sobre això? Així doncs, aquest fet et preocupa..."
<i>Clarificar</i>	Aclarir el que s'ha dit. [...] Ajudar a buscar altres punts de vista.	[...] Demanar que aclareixi allò que no hem entès.	"I tu què vas fer en aquell moment? Des de quan esteu preocupats?"
<i>Parafrasejar</i>	Cal demostrar a l'altre que entenem el que ens està dient/passant.	Repetir les idees i fets bàsics que ha dit l'altre.	[...] "El que m'estàs dient és que..."
<i>Reflectir</i>	Mostrar a l'altre que entenem els seus sentiments. Ajudar a l'altra persona a ser més conscient del que està sentint.	Reflectir els sentiments de la persona que està parlant.	"Et fa sentir molt malament això que m'expliques"
<i>Resumir</i>	Revisar tot el que ha dit. Resumir i fer una conclusió dels fets i les idees més importants.	Repetir els fets i les idees més importants de la conversa.	"Llavors, si no t'he entès malament, en Joan ha ignorat la Maria i a tu t'ha molestat que pensin que has estat tu qui ha iniciat aquesta situació."

Taula 1. Taula basada en les tècniques i recursos teòrics que podem seguir per dur a terme l'escolta activa. López (2019).

Aquesta classificació ens serveix per identificar tècniques junt els seus objectius, procediments i exemples per a dur a terme l'escolta activa, ja que a simple vista poden semblar fets que totes tenim presents, perquè els coneixem, però val la pena recordar-los. Ja que com afirma López (2019), "l'escolta no és percebuda per qui comunica si no hi ha resposta comprensiva, reflexiva, que neixi del ressò del missatge global percebut" (p.1).

Seguidament, Funes (2008) ens aporta informació sobre les que, segons ell, són les quatre fases de l'escolta activa:

Quadre "Les quatre fases de l'escolta activa" Funes (2008, pg. 6).

Aquest quadre ens reafirma els conceptes vistos a la taula anterior, amb eines i recursos per a dur a terme l'escolta activa. Només cal apuntar que el punt 4 no sempre es duu a terme, el més important és escoltar, i si és necessari, respondre.

Sempre escrit per Malaguzzi (2012), exposa el que suposa fer de docent i ens dóna eines que podem dur a terme, "hem d'estar convençuts que les modalitats de l'aprenentatge i de què són individuals i que el que ens interessa hem de descobrir i entendre les interaccions a través de les quals els infants construeixen les seves habilitats. [...] Hem d'estar convençuts de les capacitats de treball cooperatiu dels infants i creure que l'èxit del projecte depèn d'aquestes capacitats. Hem de respectar els temps d'acció i de pensaments dels infants, i també les seves pauses i les seves indecisions. Hem d'ajudar els infants a reflexionar sobre les seves possibles diferències d'opinió i donar la llibertat de proposar alternatives categòricament oposades. Hem d'ajudar els infants a exposar amb claredat les seves hipòtesis, sense posar-les per sota dels companys, sense por d'equivocar-se, per donar validesa a les seves pròpies idees. Hem d'ajudar als infants a detectar l'enriquiment que prové de la negociació de les idees i dels actes. Les i els mestres han d'assumir el rol de mediació, proposar préstecs mesurats de sabers i competències" (p.24).

Aquestes idees estan lligades a l'escolta en tot moment, ja que com he dit a l'apartat 3.1. Conceptualització, el més important i el que aportarà més ensenyament i el més important al procés educatiu és l'escolta, així doncs posant al docent en posició d'observador, per tal d'arribar a veure el que és millor per al desenvolupament dels infants. Però com ja he dit anteriorment, per a dur a terme aquesta escolta de manera significativa i per poder escoltar l'infant en totes les seves parts, és igual o més necessària l'observació de l'expressió no verbal.

3.3. Expressió no verbal

L'escolta activa implica, com hem vist en els punts anteriors, escoltar plenament a la persona que ens està parlant. Però no només ens comuniquem amb paraules, sinó que també ho fem amb el nostre cos. Albaladejo (2008) afirma que "un missatge pot ser verbal o no. Però malgrat que ens quedem callats, quan estem en interacció amb algú, ens comportem d'alguna manera concreta, mirem o tanquem els ulls, apartem la cara, o ens freguem les mans...; en tot cas fem alguna cosa, tenim una conducta. I la conducta que tinguem, en una situació de comunicació, és un missatge, encara que sigui un missatge dubtós o involuntari. [...] Aleshores hem d'admetre que no existeix la possibilitat de no comunicar" (p. 18). A l'hora de practicar l'escolta activa és tan important el missatge verbal que estem rebent com el no verbal. Ja que, segons la mateixa autora, Albaladejo (2008) "el que passa és que, de vegades, el que comuniquem i el que volem comunicar no coincideix" (p. 11). Els infants són molt expressius i en general, força transparents. Per tant, observant el llenguatge no verbal també es poden desxifrar les emocions i sensacions que li provoquen allò que ens està explicant. Així doncs, és important tenir en compte que, segons Albaladejo (2008), "dirigir la nostra consciència cap al que comuniquem inconscientment ens permet aconseguir una comunicació més coherent i més efectiva a l'aula i en les diverses situacions educatives" (p. 11).

Per altra banda, encara que tinguem molt clara la importància d'aquesta comunicació, també hem de tenir clar el que ens explica Funes (2008), ja que hi ha un seguit de factors que poden afectar el curs de l'escolta, els quals es poden desxifrar a partir de la comunicació no verbal, "pròpies de l'entorn com el soroll, distraccions, etc. Pròpies de l'estat físic com el cansament. Pròpies de l'àrea emocional, els propis sentiments com l'ansietat, l'agressivitat o el temor. Pròpies de l'àrea cognitiva o mental, com els prejudicis morals, culturals, les primeres impressions, entre d'altres" (p. 1).

Funes (2008) també ens afirma que existeixen nombrosos obstacles més a l'escola, tant per part dels docents com de l'alumnat, com "l'obstacle de l'ansietat", ja que l'oient o el que transmet el missatge està més pendent d'ell

mateix que de la conversa, “l’obstacle de la superficialitat, que es manifesta per la dificultat a parar atenció als sentiments dels altres. La tendència a jutjar, imposant immediatament les pròpies idees i dir el que és just i el que no ho és. És propi de qui dirigeix la seva mirada immediatament a normes o esquemes personals, a les seves idees religioses, polítiques, ètiques, etc.” (p. 2). Aquest article ens mostra trets que podem identificar amb la comunicació no verbal i afecten l'escolta activa com a tal. Per tant, i com podem afirmar, l'escolta activa de la comunicació no verbal és tant o més important que la de la comunicació verbal.

A continuació, serà exposat l'apartat metodològic, on s'observa la metodologia, el paradigma interpretatiu, el mètode d'investigació (basat en un estudi de cas), i els instruments de recerca que s'han emprat durant aquesta investigació, que són l'anàlisi de documents, l'entrevista i el qüestionari. Per altra banda també s'exposa un cronograma amb els diferents apartats del treball, el següent apartat d'aspectes ètics, i per últim un apartat de Covid-19 amb una petita explicació sobre la situació que està patint actualment la societat i com això ha afectat al meu treball.

4. Apartat metodològic

En aquest apartat s'exposarà el tipus de recerca que s'ha dut a terme a partir de la pregunta de recerca que compartiré a continuació. Per altra banda, també es tenen molt presents els objectius de recerca que també seran exposats a continuació.

La pregunta de recerca en la qual em baso per a dur a terme l'anàlisi dels instruments de recollida de dades emprats és la següent: "Quina és la importància d'escoltar els infants durant el seu aprenentatge, per a un acompanyament més profund i significatiu?" Amb la recollida d'aquestes fonts d'informació podrem arribar a una resposta subjectiva, ja que ens basem en el cas a l'escola Anton Busquets i Punset en concret.

Per a dur a terme aquesta investigació també han d'estar clars els objectius de la recerca:

1. Descriure i analitzar el concepte d'escolta activa.
2. Identificar i comprendre com els infants valoren aquest concepte.
3. Estudiar i seleccionar eines per practicar l'escolta activa que ens puguin servir com a docents.

4.1. Paradigma interpretatiu

El concepte de paradigma, segons Khun (1971), és "un sistema coherent no solo de teories científicas, sino también metodologías, formas de concebir la realidad, valores compartidos, etc." (p. 3). Aquest concepte tracta de desenvolupar una teoria de la ciència basada en la noció de paradigma, és a dir, en com la societat es desenvolupa a partir d'aquest. És una perspectiva teòrica que guia la investigació en termes dels fets o fet que s'estudiarà, els objectius, la formulació de pregunta d'investigació i la implementació de la metodologia de les eines que s'utilitzaran per a dur a terme aquesta investigació.

Com afirma Duván en el seu article, "Platón usó el término paradeigma (paradeigma) en varios sentidos: "ejemplo", "muestra", "patrón", "modelo", "copia". Sin embargo, parece que el significado más apropiado para designar un

paradigma es el de modelo o ejemplar” (p.75). En complement, Khun (1992) afirma que la definició de paradigma es basa en les creències, valors i tècniques que comparteixen els membres d'una comunitat. Per altra banda també ho defineix com la solució a una hipòtesi o fet en concret troba a partir de diferents exemples i models.

Aquesta investigació pretén comprendre i interpretar un fenomen determinat, explorant-lo des de la perspectiva de participants i en relació amb el seu context. És a dir, ens ofereix una perspectiva “des de dins”, concretament el fenomen és els efectes de l'escolta activa en l'aprenentatge dels infants des de l'escola Anton Busquets i Punset de Calders. Així donant una contextualització del marc teòric on es desenvolupa la investigació, de les circumstàncies i àmbits en els quals es desenvolupa el comportament humà en aquest exemple o model.

És a dir, aquesta investigació en paradigma vol aconseguir profunditat en el coneixement del tema escollit, identificant la naturalesa complexa de la realitat i els aspectes subjectius d'aquesta, per això també he escollit recollir informació a partir de documents del centre, de manera més objectiva, i per altra banda, dur a terme entrevistes i un formulari.

4.2. Mètode d'investigació

En aquest treball duc a terme un Estudi de Cas, el qual segons Stake (1999), el defineix com “de un estudio de casos se espera que abarque la complejidad de un caso particular. Una hoja determinada, incluso un solo palillo, tienen una complejidad única -pero difícilmente nos preocuparán lo suficiente para que los convirtamos en objeto de estudio-. Estudiamos un caso cuando tiene un interés muy especial en sí mismo. Buscamos el detalle de la interacción con sus contextos. El estudio de casos es el estudio de la particularidad y de la complejidad de un caso singular, para llegar a comprender su actividad en circunstancias importantes” (p. 11). Seguint de la definició de Walker (1985) “el estudio de unos incidentes, hechos específicos y la recogida selectiva de información de carácter biográfico, de personalidad, de intenciones y valores, que permite al que lo realiza, captar y reflejar los elementos de una situación que le dan significado” (p. 8). En quant la relació amb el meu cas d'estudi, es compleix

la interacció entre els contextos del concepte que s'està investigant, en aquest cas singular. L'estudi dels elements que donen significat a la situació que s'està estudiant, així destacant valors, idees i històries personals dels participants, de manera que la investigació es fa significativa. Per altra banda, Perry (1998) argumenta que "el método de estudio de caso como estrategia de investigación opera dentro del paradigma del realismo, el cual se muestra más apropiado que el positivismo, si se tiene en cuenta que el positivismo está basado en dimensiones de deducción/inducción, objetividad/ subjetividad y mesurabilidad / inmensurabilidad. Mientras que el estudio de caso enfatiza no sólo en la construcción de teorías, sino que también incorpora las teorías existentes, lo cual revela una mezcla de la inducción con la deducción (características propias del estudio de caso contemporáneo)." (p. 191). Partint del concepte escolta activa, amb aquests instruments de recollida d'informació serà possible veure el cas de l'escola rural Anton Busquets i Punset, i les metodologies que desenvolupen.

En aquest cas duc a terme una triangulació de la informació per a extreure resultats, així doncs utilitzant múltiples fonts d'evidència; tres mètodes diferents de recollida de dades que són extreure informació a partir de documents del centre, entrevistes a mestres i un qüestionari als infants. Yin (1998) recomana "la utilización de múltiples fuentes de datos y el cumplimiento del principio de triangulación para garantizar la validez interna de la investigación. Esto permitirá verificar si los datos obtenidos a través de las diferentes fuentes de información guardan relación entre sí (principio de triangulación); es decir, si desde diferentes perspectivas convergen los efectos explorados en el fenómeno objeto de estudio" (p. 185). Es tracta de comprovar si el concepte escollit per a analitzar segueix una coherència en les diferents parts important del centre, seguit amb la definició d' Stake (1999) "para la triangulación de las fuentes de datos observamos si el fenómeno o caso sigue siendo el mismo en otros momentos, en otros espacios o cuando las personas interactúan de forma diferente." (p. 98). Així doncs, dins el context de l'escola Anton Busquets i Punset, s'efectuarà aquesta triangulació per a observar si el concepte d'escolta activa segueix les mateixes bases per als diferents pilars del centre.

4.3. Instruments de recerca

Els instruments de recerca utilitzats en el treball són la extracció de documents de l'escola, entrevista a dues mestres de la mateixa, i un qüestionari que han dut a terme deu alumnes de l'escola parlant sobre l'escolta activa.

4.3.1. Anàlisi de documents

L'anàlisi de documents és una tècnica d'observació que permet fer-se una idea del desenvolupament i les característiques dels processos, i disposar d'informació que confirmi o no, la pregunta de recerca. Els documents són la història escrita de les accions, experiències, principis i maneres de concebre certs fenòmens, situacions i temes.

Els documents del centre analitzats són els següents: La pàgina web de l'escola i el Bloc de l'escola, els quals tenen un apartat d'escola Anton Busquets i Punset i un altre de Zona Escolar Rural (ZER), i també el Projecte Educatiu del Centre (PEZ), que ja menciono en la contextualització anterior, que es troben a l'Annex.

4.3.2. Entrevistes

L'entrevista, segons Taylor i Bogdan, (1994) "es refereix a una conversa intencional que permet recollir informació sobre esdeveniments i aspectes subjectius de les persones que, si no fos d'aquesta manera, no estarien al seu abast. Aporta la profunditat, el detall i les perspectives dels entrevistats i permet així interpretar els significats de les accions" (p.318).

L'entrevista utilitza la comunicació verbal per obtenir informació sobre un tema. Consisteix a mantenir una conversa més o menys estructurada amb un *testimoni*. L'enregistrament de l'entrevista sol fer-se amb vídeo o amb presa de notes. Tal com ens diu Riba (2019) "l'entrevista és el format de recollida de dades verbals dintre del qual es pot fer un interrogatori o unes preguntes, es pot establir un intercanvi de paraules amb més o menys restriccions" (p.1). Com qualsevol acte comunicatiu en el qual participen dues o més persones, l'entrevista es regeix per unes regles d'interacció, més o menys explícites i reconegudes pels participants.

Convé crear un clima agradable, cordial i sense amenaces que predisposi a la comunicació.

Fet que pot ajudar a estalviar temps a l'hora de dur a terme l'entrevista, és millor preparar prèviament les preguntes que es formularan al testimoni, en concordança amb els objectius de la investigació.

Per altra banda, he escollit aquest mètode de recollida de dades, ja que afirmant el que Stake (1999) defineix com a entrevista, “mucho de lo que no podemos observar personalmente, otros lo han observado o lo están observando. Dos de las utilidades principales del estudio de casos son las descripciones y las interpretaciones que se obtienen de otras personas. No todos verán el caso de la misma forma. Los investigadores cualitativos se enorgullecen de descubrir y reflejar las múltiples visiones del caso. La entrevista es el cauce principal para llegar a las realidades múltiples.” (p. 63). Optar a la opció de conèixer el cas amb més d'un punt de vista per analitzar més profundament, en un estudi de cas qualitatiu, segons Stake (1999) “se espera que cada entrevistado haya tenido experiencias únicas, historias especiales que contar.” Per això, en el que m'he basat a l'hora de dur a terme les entrevistes és, segons el mateix autor Stake (1999) “se trata sobre todo de evitar respuestas simples de sí o no, y de conseguir la descripción de un episodio, una relación, una explicación.” (p. 64).

Respecte a les entrevistes dutes a terme en el meu cas en concret, han participat dues mestres de l'Escola Anton Busquets i Punset, exposant tot allò que coneixen i troben interessant compartir relacionat amb l'escolta activa. He dut a terme preguntes semblants entre elles, ja que pretenc fer la comparativa dels resultats tenint-los per igual importància i podent-los contrastar amb les altres eines de recollida de dades.

Les mestres es denominaran com a “mestra tutora” i “mestra especialista”. La “mestra tutora” és tutora de Cicle Superior i mestra de Llengua catalana i projectes. La “mestra especialista” està especialitzada en la música, i cursa aquesta matèria a totes les edats de l'escola. Les entrevistes es troben als Annexes.

Així doncs, per aprofundir en el concepte d'escolta activa directament amb aquestes dues mestres, les he escollit, ja que tenen feines molt diferents, que poden oferir el seu punt de vista en àmbits força diferents, com és una especialitat, on coneixes a tots els nens i nenes, i pots observar tota la diversitat de l'escola, i per altra banda, una tutoria on tens l'oportunitat de conèixer plenament a una part dels infants de l'escola.

Les preguntes de l'entrevista son les següents:

1. Què és per tu l'escolta activa?*
2. Creus que aquest concepte és important? Per què?*
3. L'utilitzes a l'aula? Per què?*
4. Penses que per als infants és important que els escoltem? Com d'important? Creus que afecta en el seu rendiment escolar i la fluïdesa del seu aprenentatge?*
5. Tens o teniu a l'escola alguna/algunes eines per practicar l'escolta activa? Si és així, podries explicar de què es tracten?*
6. Hi ha algun altre fet, record, idea, etcètera., que trobis interessant compartir en referència a l'escolta activa?

Així doncs, amb aquestes dues mestres entrarem en profunditat amb aquestes preguntes basades en els objectius i la pregunta de recerca, recordats a l'apartat metodològic.

4.3.3. Qüestionari

El qüestionari, segons Rincón, Arnal, De la Torre i Sans (1995), és un dels instruments d'ús més universal emprat en l'àmbit de les ciències socials. Consisteix en una sèrie de preguntes sobre un problema o qüestió sobre la qual es desitja investigar; per a ells, existeixen dos tipus fonamentals de qüestionaris: els que ens permetran realitzar un diagnòstic i aquells que ens permeten recollir una informació. Els objectius d'aquest, pretenen contrarestar hipòtesis, així doncs descrivint una població concreta dins el seu context, estimant certes magnituds.

Per Rodríguez, Gil i Garcia (1996), els qüestionaris es constitueixen per contrastar punts de vista, no per explorar-los. No obstant això, hi ha un seguit d'exigències fonamentals que deuen respectar-se en la seva elaboració:

- Que es tingui clar que és un procediment per a l'exploració d'idees i creences generals sobre algun aspecte de la realitat.
- Que es consideri com una tècnica més, ni l'única ni la fonamental en el desenvolupament del procés de recollida de dades.
- Que en la seva elaboració es parteixi dels esquemes de referència teòrics i experiències definides per un col·lectiu determinat en relació amb el context del qual són part
- Que sigui acceptat pels participants de la investigació i el col·lectiu objecte d'estudi.

Així doncs aquesta recollida d'informació permet explorar opinions, captant les apreciacions dels subjectes respecte els objectius i pregunta de recerca plantejats.

El qüestionari ha estat realitzat per deu infants de Cicle Superior, que tenen com a tutora la mestra entrevistada. Se'ls ha fet nou preguntes, sis de les quals de resposta tancada. Les altres tres de resposta oberta per tal que donin el seu punt de vista o la seva opinió envers l'escolta activa a la seva escola, per part dels docents i demanant-los l'oferiment d'eines per a poder expressar-se. Aquests formularis es troben a l'Annex III. Els infants estan denominats des de Infant 1 a Infant 10 consecutivament en els apartats d'aquest Annex.

Les preguntes i respostes realitzades al formulari han estat les següents:

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu? Si/No/M'és igual
2. Et sents escoltat/da a l'escola? Si/No/Depèn del o la mestra
3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres? Si/No/Li explico a alguns mestres en concret
4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola? Si/No/Li explico a alguns mestres en concret

5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què? Resposta oberta
6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe. Si/No/A mi no però he vist que li passava a un company o companya
7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta? No escoltar durant la classe, perquè segueixo preocupat/da. Si n'haguéssim parlat un moment m'hauria calmat i em seria més fàcil escoltar/Escoltar a classe com si no hagués passat res, no m'afecten tant els problemes/Altres amb resposta oberta
8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s? Resposta oberta
9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres? Resposta oberta

A continuació s'exposa un cronograma amb el curs temporal que he seguit per a dur a terme cada part del treball. Seguit d'una llegenda que marca cada apartat dels annexes, és a dir, els tres instruments de recollida de dades.

4.4. Cronograma

A continuació es mostra el següent cronograma amb la informació temporal sobre les diferents fases que ha tingut el treball:

	Novembre	Desembre	Gener	Febrer	Març	Abril
1. Elecció del tema	x					
2. Elecció d'escola	x					
3. Elecció d'objectiu i preguntes de recerca		x	x			
4. Elaboració del marc teòric			x	x	x	
5. Elecció d'instruments de recerca			x			
6. Recerca i anàlisi de la documentació					x	x
7. Elaboració de les entrevistes					x	x
8. Elaboració del formulari					x	x
9. Contextualització de l'escola						x
10. Anàlisi						x
11. Resultats						x
12. Discussió						x
13. Conclusions						x

6. Annex I → a) Web b) Bloc c) PEZ (Projecte Educatiu de la ZER)

7. Annex II → Mestra 1, Mestra 2

8. Annex III → a) Qüestionari 1: Infant 1 b) Qüestionari 2: Infant 2 c) Qüestionari 3: Infant 3 d) Qüestionari 4: Infant 4 e) Qüestionari 5: Infant 5 f) Qüestionari 6: Infant 6 g)

Qüestionari 7: Infant 7 h) Qüestionari 8: Infant 8 i) Qüestionari 9: Infant 9 j) Qüestionari 10: Infant 10

Seguidament, al següent punt s'exposa un redactat dels aspectes ètics seguits en el treball, on s'exposa quin ha sigut el contacte amb el centre que ha participat amb el treball, i l'ajuda que m'han ofert.

4.5. Aspectes ètics

A l'hora de posar-me en contacte amb el centre per a dur a terme la meva recerca d'informació a partir dels instruments de recollida de dades, les mestres em van oferir un contacte molt fàcilment, fet pel què estic agraïda, ja que es van mostrar receptives a ajudar-me en tot el que necessités. Primerament, vaig demanar permís per poder dur a terme una observació a Cicle Superior del centre, fet que no ha sigut possible, ho concreto a l'apartat següent. En veure que no podia dur a terme aquesta observació, les mestres m'han ofert la seva ajuda en qualsevol àmbit que necessités. Així doncs, vaig demanar permís al centre per poder dur a terme una anàlisi dels documents, que exposo obertament, ja que estan oberts a qualsevol persona a través d'Internet.

Seguidament, m'han ofert la seva ajuda a contestar una entrevista que m'he preparat per a dues mestres, de les quals mantindré l'anonimat a l'anomenar-les durant l'anàlisi i en tot el treball com a mestra tutora i mestra especialista, com ja he dit anteriorment. Tot i aquesta decisió, han donat el seu consentiment a poder exposar els seus noms, que es troben a l'apartat d'agraïments. Seguidament també m'han facilitat l'enviament del qüestionari perquè responguessin aquells infants als quals els fos possible connectar-se a la pàgina d'Internet de tasques de l'escola. En quan a aquests infants, el mateix formulari ja és anònim, per tant, també en mantindré l'anonimat per respecte, ja que en la investigació no és rellevant. Sobre l'anàlisi dels instruments de recerca, des de l'escola m'han donat el seu vis i plau, ja que se'ls ha mostrat la recerca duta a terme en el treball abans d'entregar-lo.

He demanat a aquesta escola que m'ajudés a fer el treball de recerca, ja que hi vaig estar cursant les pràctiques II i trobo que tenen unes metodologies molt

interessants que val la pena compartir pel que fa a l'escolta activa, i la iniciativa i predisposició de les mestres i les famílies, sobretot els infants ha estat excepcional, ja que m'han permès realitzar aquesta recerca tot i les dificultats que s'han presentat degut a la situació actual, que s'exposarà a l'apartat següent.

4.6. Covid-19

Actualment, en aquest any 2020 ha succeït una pandèmia a causa d'un virus anomenat Coronavirus (Covid-19) que ens ha afectat a totes i ha tingut un gran impacte en les nostres vides, ja que no ens ha permès seguir amb la normalitat rutinària del nostre dia a dia. Tots els negocis i espais socials han tancat, per a evitar l'excés d'infecció, ja que aquest virus es contagia amb molta facilitat, i aquest fet ha suposat que totes les persones ens hem tancat a casa per evitar el contagi.

Així doncs, en el nostre àmbit, escoles i Universitats han hagut de romandre tancades i els alumnes i docents no han pogut assistir a les aules. Aquest fet ha significat un canvi força important en el meu treball de recerca, ja que prèviament a aquesta pandèmia, havia de dur a terme una observació a l'escola amb la qual he treballat.

La idea principal constava en dur a terme una revisió de documents, una observació de dues hores cada dia durant uns dos mesos aproximadament amb una de les mestres entrevistades a l'aula de la qual és tutora, cicle superior, i seguidament un seguit d'entrevistes tant a ella mateixa, com a altres docents del centre per contrastar posicions dins una escola.

Quan vaig ser conscient que aquesta observació no es podria dur a terme, vaig parlar amb l'escola i, com ja he dit a l'apartat anterior, aquesta s'ha mostrat molt oberta i participativa en ajudar-me. Gràcies a dues mestres que s'han mostrat flexibles a fer una entrevista online des de casa, he pogut extreure molta informació i m'emporto una gran ensenyança per part de les seves paraules. Seguidament, vaig dur a terme un qüestionari que l'escola va enviar als nens i nenes de la classe que havia d'observar, Cicle Superior. Només he obtingut el resultat de deu formularis a causa de la falta d'Internet o opció a connectar-se a

falta d'un ordinador, entre d'altres trets personals de cada família als que no cal entrar en detall.

El fet principal és que les famílies que han tingut possible participar, els infants han pogut omplir el formulari per tal que pogués extreure informació dels punts de vista i observacions dels nens i les nenes de 5è i 6è de l'escola Anton Busquets i Punset de Calders. Així doncs, mostro el meu agraïment a l'escola, les dues mestres entrevistades i les famílies que s'han implicat, ja que gràcies a elles he pogut tirar endavant la meva recerca tot i haver de canviar els mètodes a causa de la pandèmia actual.

Seguidament, s'exposa l'apartat d'Estudi de cas, on primerament es fa una contextualització del centre i el context on es troba, seguida d'una anàlisi i discussió sobre la informació extreta a partir dels elements de recerca, que s'especifiquen més endavant.

5. Estudi de Cas

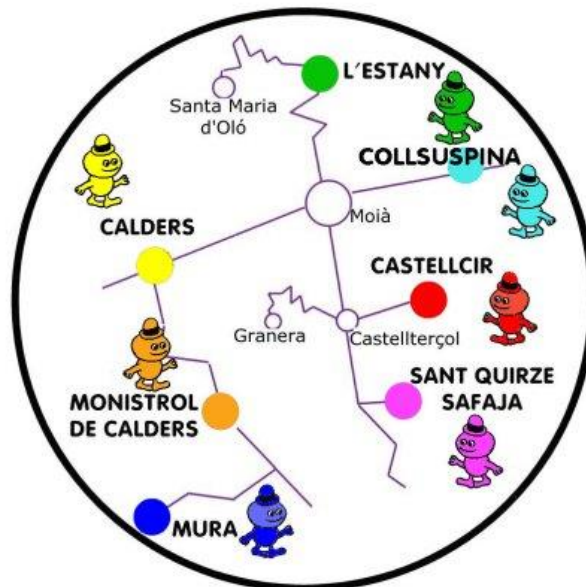
A l'apartat següent s'explicarà la part empírica i pràctica del treball. Es tracta, per tant, de l'anàlisi de les dades extretes a partir de les diferents tècniques de recollida d'informació que s'han explicat anteriorment. En primer lloc, es presentarà l'escola amb qui he contribuït per poder fer possible aquesta investigació. Seguidament, es durà a terme l'anàlisi de la informació extreta.

5.1. Context

L'Escola Anton Busquets i Punset és una escola rural situada al poble de Calders, dins la comarca del Moianès, la qual està situada a la Catalunya central i té com a comarques veïnes El Bages, Osona i el Vallès Oriental. Tot i tenir una extensió relativament petita i estar envoltada d'aquestes tres comarques ben caracteritzades, mostra un interès turístic i cultural interessant a causa de la seva climatologia diferenciada, una vegetació i ecosistemes particulars, un patrimoni cultural i original però desconegut a la vegada, una història rica i intensa i una població amb personalitat pròpia. Els pobles del Moianès es caracteritzen per ser pobles de petita dimensió amb una tradició d'estiueig incrementada cada vegada més gràcies a la seva climatologia i la seva bona ubicació. Així doncs, el seu número de població es duplica els caps de setmana i a l'estiu com a conseqüència del gran nombre de segones residències. El Moianès està format per un seguit de municipis: Calders, Moià, Monistrol de Calders, l'Estany, Castellterçol, Castellcir, Santa Maria d'Oló, Granera, Sant Quirze Safaja i Collsuspina. La comarca del moianès, que està envoltada d'escoles rurals, està prou a la vora per desplaçar-s'hi en una hora des de l'Àrea metropolitana de Barcelona i prou lluny perquè no es massifiqui i perdi els principals valors que la caracteritzen, és a dir, el seu medi natural, la seva calma i la seva qualitat de vida.

Seguidament i abans de començar a parlar de la Zona Escolar Rural, m'agradaria especificar aquest concepte; Una Zona Escolar Rural és una agrupació d'escoles de diversos pobles petits que comparteixen un mateix projecte educatiu, és a dir, comparteixen metodologies, activitats, idees i moments, entre d'altres. També es comparteixen mestres especialistes que imparteixen classe a les diferents

escoles que formen la ZER, com per exemple, Educació Física, Anglès o Música. La ZER el Moianès Ponent està formada per les escoles de Calders, Monistrol de Calders, Mura i més endavant, Cabrianes. Les escoles rurals de la comarca tenen com a representant un camacurt, cadascuna d'un color diferent.

Imatge 1: Organització de les escoles rurals dividides en Moianès Llevant i Moianès Ponent. Font: ZER El Moianès Llevant (2010).

El poble de Calders va néixer al lloc de la carretera que separa les aigües de la riera de Malrubí de les del Calders. És travessat per el riu Calders de Llevant a Ponent, que es forma a Monistrol i desemboca al Llobregat, prop del poble de Navarcles. Aquest municipi, té una principal característica, que és la seva forma allargassada, la qual té un seguit de nuclis que la formen. Per una banda, hi tenim el nucli antic, que es va formar agrupant-se a la Plaça Major com a centre, amb el Temple Parroquial de Sant Vicenç. Per altra banda, hi ha el nucli del poble de Calders i la població de la Guàrdia entre varies masies repartides per el territori, com en les altres poblacions. S'igualava també amb les altres poblacions en el territori que l'envolta; boscos de pi blanc, alzinars i rouredes. En la imatge següent podem observar el territori de Calders, la seva carretera allargassada i

la vegetació que l'envolta. Un altre nucli molt important que podem observar des d'aquesta imatge, és l'escola, la qual queda a la dreta de la fotografia marcada amb color vermell.

Imatge 2: Vista de Calders Font:
Esteves (2016).

En quant a l'escola Anton Busquets i Punset de Calders, per ser una escola rural, és una escola gran, ja que està formada per 89 infants que aprenen, es diverteixen i comparteixen dins el centre. L'escola consta de una zona d'escola bressol, educació infantil i educació primària. Aquesta escola es situa dins la ZER (Zona Escolar Rural) El Moianès Ponent, per tant, en quant a la documentació, consten de PEZ (Projecte Educatiu de la ZER Moianès Ponent). En aquest document, ens afirmen que la ZER assumeix com a seus els quatre pilars de l'educació mencionats en l'informe Delors: "Aprendre a ser. Aprendre a fer. Aprendre a conèixer. Aprendre a conviure. Així doncs, treballem per a fer possible una estructura organitzativa, un ambient educatiu i un projecte curricular que permetin desenvolupar aquestes quatre bases de l'ensenyament i l'aprenentatge." (p.5). Aquests principis han estat desenvolupats en altres contextos com l'informe PISA (2006), que esmenten en el PEZ: "La necessitat de formar nens i nenes actius i reflexius, centrant-nos no tant en el domini curricular escolar com en els coneixements i habilitats més importants i

necessaris per a desenvolupar-se en la vida adulta [...] L'èmfasi recau en el domini de processos, la comprensió de conceptes i la capacitat per desenvolupar-se en situacions diverses." (p.5).

Engloben aquestes capacitats i objectius en les competències relacionades amb el creixement personal i tot el que aquest engloba; com la resolució de conflictes, eines tecnològiques, sentit artístic, capacitat de comunicar-se, cooperació i treball en equip, entre d'altres. Per altra banda, també es basen en els deu punts que l'OCDE (1991) va concloure com a premisses bàsiques per a una escola eficaç, el PEZ ens ho exposa de la següent manera:

"1. Una escola amb un clima favorable per l'aprenentatge on existeix un compromís amb normes i finalitats clares i compartides que quedarà recollit en una carta de compromís real i participada.

2. Una escola on els professors treballen en equip, col·laboren en la planificació, coparticipen en la presa de decisions, es troben compromesos en la innovació i es responsabilitzen de l'avaluació de la pròpia pràctica. Sempre en el marc d'un currículum suficientment flexible que permet assolir un bon nivell competencial en els nostres alumnes i anar adaptant-nos a les necessitats de millora i canvi que es van produint any rere any.

3. Una escola on existeix una direcció eficaç, assumida, que no es contraposa amb la necessària participació, col·legialitat i corresponsabilitat dels equips de mestres i claustrals.

4. Una escola que necessita estabilitat en l'estament docent, i on els mestres hi ha d'optar de manera voluntària, essent coneixedors del projecte educatiu amb el compromís de dur-lo a terme.

5. Una escola on existeixen oportunitats de formació permanent relacionades amb les necessitats de l'escola. El criteri decisiu és que els programes de formació es relacionin directament amb les necessitats de l'escola i de la ZER.

6. Una escola on el currículum es planifica curosament i inclou tant les àrees que permetin els alumnes adquirir les capacitats, les competències, els coneixements i les destreses bàsiques com les indicacions per una avaluació continuada del seu assoliment.

7. Una escola oberta als pares, on aquests recolzen la tasca educativa del centre, i on es compta amb el seu suport i la seva col·laboració, on tenen un nivell important d'implicació.

8. Una escola on existeixen uns valors propis, reflex de la seva identitat i propòsits, que son compartits pels seus components.

9. Una escola on es racionalitza l'ús del temps d'aprenentatge, articulant les àrees i les seqüències didàctiques de manera que s'evitin duplicitats i repeticions innecessàries. Una escola on els alumnes se senten implicats.

10. Una escola que compta amb el recolzament actiu de les autoritats educatives responsables, la feina de les quals es centra en facilitar els canvis necessaris per tal d'aconseguir les característiques apuntades.” (p.7-8).

Imatge 2: Entrada escola Anton Busquets i Punset. Font: Ajuntament de Calders (2019).

Imatge 3: Vista del pati escola Anton Busquets i Punset. Font: Autoria pròpia.

A continuació, es durà a terme un anàlisi i discussió sobre la informació obtinguda per part dels documents del centre, les mestres entrevistades i els infants que han realitzat el qüestionari.

6. Anàlisi i discussió

En quant a l'anàlisi de la recollida d'informació, he distribuït les dades en cinc categories o temàtiques recollint les idees principals d'aquestes; el respecte a l'aula, aprenentatge i atenció individualitzada, el concepte de creixement i benestar personal per poder oferir predisposició a l'escolta activa, la resolució de conflictes per al benestar grupal i la importància no tant del "què", sinó del "com". Així doncs, a continuació s'exposa la informació triangulada i recollida a cada categoria.

6.1. El respecte a l'aula

Un dels conceptes clau de l'escolta activa, que també és un concepte fonamental per a qualsevol àmbit de la vida, és el respecte. Sense respecte no hi ha aprenentatge significatiu. Per això l'Escola Anton Busquets i Punset afirma "la nostra escola és una comunitat d'aprenentatge. És una escola oberta, que compta amb tothom per educar els infants. La nostra comunitat compta amb els mestres, els ajuntaments, les famílies, els alumnes, els exalumnes i tots els voluntaris que vulguin treballar amb nosaltres. [...] En una comunitat d'aprenentatge com la nostra, tots unim esforços per treballar més i millor" (Anàlisi de documents, Web). Fet que es complementa amb la resposta a la primera pregunta, concepte d'escolta activa, com "facilitar un espai de temps perquè sorgeixin coses, i també és important el factor de l'observació, aquests ulls i aquestes orelles, i la meua mirada de no judici. Sense això no hi ha manera que expliquin o de saber què passa. I sobretot també el llenguatge verbal i no verbal. Si menysprees una preocupació que per a l'infant és important. Si un nen ve preocupat perquè no troba el seu bolígraf, pot ser una ximplera, però per a aquesta persona és important, perquè no té recursos. Llavors, depèn de la mirada de l'adult i de si l'escoltes o no l'escoltes, no li acabes donant ni l'espai ni temps ni eines. Ajuntar el treball personal i professional per donar aquests recursos als infants" (Entrevista, mestra tutora). Concordança d'aquestes paraules amb López (2019), que afirma que "escoltar és un procés psicològic que, partint de l'audició, implica altres variables del subjecte: atenció, interès, motivació, etc. És un procés molt més complex que la simple passivitat que

associem al fet de “deixar de parlar”. L'escolta activa és aquella en què no només es para l'orella, sinó que es fa saber a l'altre que és escoltat, que se l'entén.” En aquest cas en reafirma la importància del respecte i cap a un ensenyament individualitzat que s'exposarà al següent punt. Els infants reafirmen que els agrada que els escoltin però no tots se senten escoltats a classe. Hi ha dos infants que responen que “no” se senten escoltats a l'aula (Qüestionari, infant 4 i 5).

Relacionant també la informació que ens ofereixen al Bloc, a la pàgina d'inici podem observar que fan activitats motivadores i que els docents mostren un compromís actiu en l'aprenentatge. Primerament, exposen una activitat de ioga, dansa i diversos reptes d'educació física per dur a terme durant el confinament. També podem observar que una mestra penja àudios d'una història que havien començat per tal que la puguin acabar i no perdin el fil; aquesta es diu “Cornelius i el rebost d'impossibles”. Seguidament ens mostren els ambients i tasques que duen a terme a l'escola, com a educació innovadora i significativa (Anàlisi de documents, Bloc). Seguidament, l'altra mestra completa l'afirmació aportant que “abans que obrir les orelles és mirar als ulls, primer mirar als ulls i obrir les orelles i apropar-te a la persona oferint tot aquell temps i silenci que sigui necessari perquè pugui sortir tot el que ha de sortir. És important estar en el mateix pla, perquè si ve des d'una altra posició, totes aquestes peces es desencaxen” (Entrevista, mestra especialista). Bona també ens afirma que “escoltar és la clau que ens dóna accés als alumnes. Hem de tenir clar que la nostra missió no sempre serà ensenyar; potser la nostra missió és escoltar: escoltar per conèixer amb qui estem tractant” (p. 249). Podem relacionar aquestes activitats amb la relació de respecte tant dels infants com dels docents, i cap a aquest aprenentatge significatiu. Per aquest mateix motiu, els infants afirmen que si tenen algun problema o fet a explicar, ho fan a alguna mestra en concret, i se senten escoltats depèn del o la mestra (Qüestionari, infant 2 i 3).

Així doncs, reafirmem que l'educació en respecte i per a cada individu és crucial en quant a concepte d'escolta activa com d'escola oberta, més general. Contrarestant aquesta informació amb les respostes al qüestionari dels infants,

podem observar que el seu punt de vista també és donar certa rellevància als seus problemes, majoritàriament anuncien que no escolten a classe si no han pogut parlar o resoldre el problema. És a dir, si les mestres no li donen importància, els infants poden no sentir-se respectats. Bé com ha dit la mestra 1 anteriorment, si per a ells és un problema, l'ajudes en el seu treball personal i a l'hora ajudes al bon funcionament de la classe. No obstant això, no a tots els infants els afecta de la mateixa manera, hi ha tres infants que afirmen que escoltarien a classe com si no hagués passat res, ja que no els afecten tant els problemes (Qüestionari, infant 3, 8 i 9). També tenim la visió d'un altre dels infants que afirma que "penso que les mestres no tenen la culpa i escolto però enfadada" (Qüestionari, infant 10). Tot i aquesta opinió dels infants, les mestres aporten que el fet que existeixi aquest respecte no vol dir que puguin estar sempre per ells o elles, hem de tenir en compte que el fet que la mestra en un moment concret no pugui escoltar el problema no vol dir que no existeixi aquest respecte ni s'interessi per l'alumne, com aporta una de les mestres, "al darrere de tot som persones, no hi ha ni alumnes ni mestres, primer som persones. [...] També és important si com a docent no pots escoltar-los en algun moment, posar-ho en paraules, com per exemple jo ara mateix tinc una barrera que no em permet escoltar, quan jo m'hagi calmat i estigui a punt en parlem, i crec que això també són eines que els oferim. Els permetes a ells i a elles tenir dies de tots colors, ja que han d'entendre que no sempre tindrem dies brillants, i això també els ajuda a gestionar i trobar eines per a aquests colors" (Entrevista, mestra especialista).

Com afirma l'Escola Anton Busquets i Punset, "d'aquesta manera l'infant observa el comportament en respecte dels seus docents" (Anàlisi de documents, PEZ). Al que l'altra mestra complementa, en la mateixa pregunta "si hi ha algun infant que ha viscut alguna situació desagradable, és impossible que puguin absorbir algun coneixement, et faran el paper per la teva comoditat i el teu rol de mestra, però no absorbiran res. Jo sóc incapaç d'absorbir res, si tens un mal dia de casa, te'n vas a la feina i transitaràs com puguis, però no estàs receptiva" (Entrevista, mestra tutora). Respecte als tres instruments s'exposa un cert respecte per part de docents i infants, tot i que, com ja he dit anteriorment, aquest respecte ha

d'anar seguit d'una atenció individualitzada per a l'aprenentatge significatiu dels nens i les nenes.

6.2. Aprenentatge i atenció individualitzada

L'objectiu de la individualització de l'aprenentatge és exposat per l'Escola Anton Busquets i Punset en el sentit d'afavorir el desenvolupament integral i harmònic de l'infant, per tal que els coneixements adquirits els serveixin per preparar-se per les etapes educatives posteriors i la vida adulta. Per tal que aquests coneixements els serveixin, duen a terme l'aprenentatge comprensiu per tal que l'alumnat sigui conscient de l'objectiu de cada tasca que realitza, amb l'estructuració i diversificació de les formes de treball, les tasques i ritmes de treball (Anàlisi de documents, PEZ). En complement, Bona (2016) afegeix "per això les escoles han de ser alguna cosa més que centres on s'envasen coneixements perquè siguem productius de cara a la societat." (p. 237). Seguidament, lligat amb l'afirmació de la mestra com a resposta a la influència del docent pel que fa a l'aprenentatge individualitzat dels infants, "i tant que influeix el tractament que fas com a persona, perquè realment pots arribar a crear molts bloquejos, o permetre que no es desbloquegin segons quines coses" (Entrevista, mestra especialista). Aquest fet a l'hora d'observar els formularis realitzats pels infants exposen que majoritàriament, es senten escoltats a l'escola, responent que "sí" a la pregunta: "Et sents escoltat/da a l'escola?" (Qüestionari, infant 10, 9, 7, 6, 3 i 2). Tot i això, hi ha dos dels infants els quals la seva resposta és "depèn el o la mestra" (Qüestionari, infant 1 i 8). El paper del docent és molt important ja que els infants ho tenen en compte, entre moltes altres rellevàncies.

Pel que fa a l'avaluació l'escola aporta el següent, "entenem l'avaluació de la pràctica docent, com a eina imprescindible per dissenyar les línies de treball i estratègies educatives que promoguin la reflexió i la millora constant de la nostra pràctica docent, propiciant la revisió per obtenir un ensenyament de qualitat. L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat, és per a nosaltres una eina bàsica per orientar les decisions curriculars, metodològiques i organitzatives dels recursos disponibles, per millorar els resultats acadèmics i desenvolupar al

màxim les potencialitats dels alumnes. Es porta a terme fent un seguiment i valoració sistemàtics de l'aprenentatge dels alumnes que permeti conèixer tant les seves dificultats com els seus progressos; tot amb l'objectiu de prendre les mesures necessàries per tal que l'alumne pugui continuar amb èxit el seu procés d'aprenentatge" (Anàlisi de documents, PEZ). Com diu Malaguzzi (2012) "hem de respectar els temps d'acció i de pensaments dels infants, i també les seves pauses i les seves indecisions" (p. 24). Per una banda, fomentant l'avaluació dels docents, i per l'altra, la de cada alumne en concret. Els infants també avaluen els docents constantment, com s'exposa a la pregunta 6 del qüestionari, on molts afirmen que a ells o a algun company o companya els ha passat que els docents no han donat importància al seu problema (Qüestionari, infant 3, 4, 7 i 8). Infant Fet que lliga amb el que ha afirmat una de les mestres, "jo a final de curs fa forces anys que vaig començar a fer un experiment, que l'experiència a fet que ho anés repetint, i és que a les últimes sessions, sobretot a mitjà i superior quan ja hi ha una capacitat de poder raonar o expressar segons què, tot i que a inicial també ho he fet de manera més simple, els passava una avaluació personal meva, per avaluar-me a mi. He de dir que el primer any em va fer molta basarda, però realment és sorprenent el que surt i com va en la línia del que estem dient. Que amb el que donen molta importància i és significatiu per a ells i elles, no segueix tant la línia dels continguts, i allò és el que realment els ajuda a construir amb seguretat una personalitat" (Entrevista, mestra especialista).

Seguint amb aquesta línia, com he dit anteriorment, una de les mestres afirma que "de fet, de vegades amb confiança els hi demano que opinen del meu rol, i no només com a mestra sinó també com a persona. Què valoren, què agrada, què no... I me n'adono que sovint valoren molt el grau d'exigència que hi ha darrere d'aquesta comprensió. És a dir, que com més escolta activa, *feeling* i vincle hi ha amb un alumne, més pots pujar el nivell d'exigència. I acabes obtenint uns resultat que si vas en línia recta no arribes ni a la meitat, i si tu fas tot el treball de base, és que va sol" (Entrevista, mestra tutora). Geddes (2010) afirma: "sense vinculació no hi ha aprenentatge". Amb aquesta afirmació ens exposa que el benestar personal que influeix al benestar del grup classe, afecta els resultats acadèmics seguidament, com comparteixen les mestres i els

documents del centre, positivament. També ens mencionen un cas relacionat amb aquest concepte que l'ha marcat, ja que gràcies a aquest benestar personal una alumna va millorar de mica en mica en la seva confiança, i per tant, va fer un avenç molt important en el seu rendiment acadèmic a la pregunta número 6 de l'entrevista. Complementant aquesta explicació, els infants prenen els docents com a referents i és important aquesta avaluació, ja que generalment els importa l'opinió de les mestres. Un dels infants afirma que parla amb alguns mestres en concrets "perquè em puguin ajudar o aconsellar" (Qüestionari, infant 7). Per a ells i elles existeix aquesta rellevància en l'acompanyament individual. I per part de l'Escola també afirmen que aquesta ajuda i predisposició hi és, "l'escola que compta amb el suport actiu de les autoritats educatives responsables" (Anàlisi de documents, PEZ). És molt rellevant aquest contacte d'alumnes i docents per aquest vincle de confiança i confort per establir un clima de benestar i respecte.

6.3. Concepte de creixement i benestar personal per poder oferir predisposició a l'escolta activa

L'escola ens mostra la línia pedagògica del centre amb el procés ensenyament-aprenentatge, parteixen de l'experimentació, la manipulació i el descobriment lliure o guiat, per tal de potenciar l'aprenentatge significatiu, on els alumnes tenen un paper actiu en el procés, sent el punt de partida dels coneixements previs que tenen, i on la motivació, l'esforç i la creativitat són aspectes claus per dur-lo a terme (Anàlisi de documents, PEZ). És important ser conscients com a docents d'aquesta dualitat d'aprenentatge guiat en alguns casos, i en d'altres no guiat per possibilitar als infants de l'autonomia de la qual disposen que han de ser conscients que tenen. Dipositar aquesta confiança en ells augmenta també el grau de motivació i, com he dit anteriorment, amb aquest aprenentatge personalitzat també fomenten el respecte. La mestra també dona la seva visió sobre aquest punt i ens mostra la importància de la tutora a l'aula, i és que "sí que és veritat que després es fa el que es pot i penso que és molt important per mi que hi hagi un acompanyament d'una tutoria durant dos cursos, és un factor important a tenir en compte perquè hi ha més complicitat i perquè els coneixes

molt més” (Entrevista, mestra tutora). També un infant dóna rellevància a la tutoria a la pregunta on afirma que una activitat on troba que pot expressar-se és “tutoria, molts cops, per explicar coses que vulguem, llavors molts cops a les reunions de mestres ells ho parlen” (Qüestionari, infant 3).

Seguidament l'Escola ens aporta que, com a docents, posar-se a la pell dels alumnes i empatitzar sent conscients que ells també tenen un context fora de l'aula. Fet que complementen dient el següent, “el llenguatge oral és per a nosaltres mitjà fonamental per aprendre a aprendre i eix vertebrador en el procés d'ensenyament-aprenentatge, sent aquest una declaració de principis dins de la nostra pràctica docent, on l'adult té un paper fonamental com a model” (Anàlisi de documents, PEZ). Els infants absorbeixen comportaments i el fet de veure el comportament del docent davant d'ell i els seus companys i companyes és molt rellevant. Un dels infants respon afirmant que “si tinc algun problema, li dic a la tutora, normalment, però si estic contenta depèn de quina cosa si es més petit li explico al companys” (Qüestionari, infant 3). En aquest cas podem observar, com al paràgraf anterior, la importància de la tutora, lligat amb que és important el seu benestar personal per tal que tingui predisposició a escoltar els infants. Tot i això, si la tutora no pot estar per ells, també és important tenir present que no només existeix aquesta figura. Una de les mestres afirma el següent, “m'agradaria diferenciar el paper de tutor o el de l'especialista; que realment crec que hem d'anar en una mateixa direcció però, no és que juguem en lligues diferents però sí que disposem de situacions molt diferents. I entenc que tant des de la posició de tutora com d'especialista disposem d'eines o factors positius i d'altres no és que siguin negatius, però que hem de trobar la manera de gestionar-los, i són situacions diferents les que ens passen des de l'especialitat [...] Som peces d'un gran trencaclosques, penso que els tutors a primària encara haurien de ser com el llenç principal, és a dir, el tauler principal, i els especialistes som peces esporàdiques que apareixem i desapareixem” (Entrevista, mestra especialista). Per tant el concepte d'escolta activa no només es basa a escoltar un problema, sinó en tota la comunicació no verbal que hi ha al darrere, per part de totes les mestres, i no només d'un infant, sinó de tot el grup.

6.4. Importància de la resolució de conflictes pel bon funcionament grupal

Seguidament, un tema al qual donen molta rellevància tant el conjunt de l'escola, com les docents, és la resolució de conflictes per al benestar grupal, i afirmen que “també és necessària l'organització en gran grup. La participació en àmbits que impliquin debat, diàleg. Treballar en gran grup enriqueix” (Anàlisi de documents, Web). Com diu Malaguzzi (2012) hi ha una sèrie de fets que cal tenir present a l'hora de treballar en grup com: “Hem d'ajudar els infants a reflexionar sobre les seves possibles diferències d'opinió i donar la llibertat de proposar alternatives categòricament oposades. Hem d'ajudar els infants a exposar amb claredat les seves hipòtesis, sense posar-les per sota dels companys, sense por d'equivocar-se, per donar validesa a les seves pròpies idees. Hem d'ajudar als infants a detectar l'enriquiment que prové de la negociació de les idees i dels actes” (p. 24).

La mestra complementa la informació “el tractament que es fa a nivell d'escolta activa en un grup, fa que passin coses molt diferents si hi és o si no hi és. A nivell de gestió de grup en funció de les idees que hi ha al davant. No podem perdre la perspectiva que tot i tothom té el seu tempo, i no tots passem pel mateix forat en el mateix moment. Amb l'escolta activa també coneixes les persones i respectes els seus temps personals. Unes paraules dites en una direcció, no tothom les rep de la mateixa perquè el receptor té unes experiències, vivències i emocions diferents de tots. De vegades s'espera que la recepció sigui unànime, per a tots la mateixa, ja sigui de continguts o de reaccions, i no és així. També és escolta activa la coneixença de cada alumne i saber esperar [...] M'he adonat que en el moment en què deixes la paraula a una banda, i comences a fer un apropament com a persona, fer-li saber que tenen algú allà. Saber que passi el que passi, aquella persona està allà” (Entrevista, mestra tutora). López (2019), també exposa, “escoltar implica observar, fer servir la mirada per escoltar [...] Escoltar significa atendre, interessar-se per l'altre, estar disponible, acceptar-lo tal com és. Escoltar significa centrar-se en l'altre pacientment. És ell qui comunica. A més d' “atendre” i “posar-se en disposició de”, és necessari

“acompanyar”, és a dir, seguir amb familiaritat tractant de conèixer i comprendre cada vegada millor, ajudant a parlar, comunicant confiança, deixant-li “pas lliure” mentre s’expressa”.

Seguit d’ Altimir (2012) “haurem d’aprendre a respectar la subjectivitat de cada infant. Haurem d’alentir les propostes. Haurem de donar a cada individu el temps que necessita per aprendre. Haurem de pensar espais que generin aprenentatge. Haurem d’entrenar-nos i aprendre a escoltar” (p. 85). També existeix concordança amb l’autora Albaladejo (2008) que segons la seva definició de llenguatge no verbal afirma que “un missatge pot ser verbal o no. Però malgrat que ens quedem callats, quan estem en interacció amb algú, ens comportem d’alguna manera concreta, mirem o tanquem els ulls, apartem la cara, o ens freguem les mans...; en tot cas fem alguna cosa, tenim una conducta. I la conducta que tinguem, en una situació de comunicació, és un missatge, encara que sigui un missatge dubtós o involuntari. [...] Aleshores hem d’admetre que no existeix la possibilitat de no comunicar.” (p. 18-19). L’apropament individual implica al benestar grupal. Fet complementari amb la resposta dels infants al qüestionari, on afirmen que “sí”, els agrada que s’interessin per ells (Qüestionari, infant 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10). Només un d’ells respon “m’és igual” (Qüestionari, infant 3). Els infants exposen que majoritàriament els agrada l’interès per part dels docents i a la seva vida en general, igual que ens passa a la majoria de les persones.

Per altra banda, l’Escola Anton Busquets i Punset també ens ofereix informació sobre el grup, on ens afirma “aprenem en els projectes. Cada projecte és un viatge pel món del coneixement. Tothom hi pot aportar. Ens enriqueixim en les recerques tot coneixent coses que ens interessin i les aprenem a compartir. Avancem i ens fem grans en l’assemblea, quan trobem possibles solucions. Ens il·lusionem en els plans de treball, perquè tothom pot avançar al seu ritme. Ens ho passem bé a les sortides quan descobrim quelcom. Progressem sols en les diferents àrees de coneixement perquè treballem molt i ens escoltem. Ens coneixem i coneixem la família dels nostres companys quan som els protagonistes. A l’escola aprenem a escoltar, parlar, pensar, compartir, ajudar,

jugar, llegir, escriure...” (Anàlisi de documents, Web). Els infants valoren molt l'activitat anomenada assemblea on poden expressar-se, i també la tutoria, “fer l'assemblea” (Qüestionari, infant 2), “molts cops a tutoria” (Qüestionari, infant 3). La mestra també valora certes dinàmiques que ajuden al grup i potencien aquests aprenentatges “hi ha petits instruments que ho faciliten, perquè hi ha coses que només amb aquesta part activa, no sorgeixen tan fàcilment, hi ha eines que ajuden a potenciar-ho” (Entrevista, mestra tutora). Existeix la concordança entre l'aprenentatge en grup mostrat per les diferents fonts, tot i que és important tenir present la rellevància de la predisposició del docent amb el grup. Ja que hi ha d'haver un sentit al què es fa a l'aula, no tant en respecte a què fer, sinó a com fer-ho per tal de crear un vincle i poder gaudir de la confiança i benestar del grup.

6.5. Importància no tant del “què”, sinó del “com”

Una última idea a la qual han donat molta rellevància a l'Escola Anton Busquets i Punset és la importància del “com” escoltar activament, sense donar tanta rellevància al “què”, és a dir, quines eines s'utilitzen. La predisposició a escoltar de la mestra, com ja he dit anteriorment, abans que tenir un ventall molt extens d'eines a utilitzar per dur a terme l'escolta activa. Els infants donen molta èmfasi a moments d'entre classes on poden parlar amb els companys i companyes, i amb les mestres si cal, i poden expressar-se, “doncs uns 5 min a la setmana per fer que cadascú expliqui com li ha anat el dia, malament, bé, si ha tingut algun problema a la setmana...” (Qüestionari, infant 3). Una de les mestres afirma “m'és molt difícil posar elements analitzant cada cosa que es pot fer, perquè forma part d'una manera de ser. És com reps tu una situació i com actues” (Entrevista, mestra tutora). Altimir (2012) ens menciona que “l'escolta és una actitud receptiva que pressuposa una mentalitat oberta, una disponibilitat a interpretar les actituds i els missatges llançats pels altres i, al mateix temps, la capacitat de recollir-los i legitimar-los”. Complementa l'Escola amb la definició següent, “aprendre a ser. Aprendre a fer. Aprendre a conèixer. Aprendre a conviure. Així doncs, treballem per a fer possible una estructura organitzativa, un ambient educatiu i un projecte curricular que permetin desenvolupar aquestes

quatre bases de l'ensenyament i l'aprenentatge" (PEZ, Anàlisi de documents). Sobretot donar-los sentit i importància, ja que com diu Spaggiari (2012), "donar veu a la infància, doncs, significa acreditar el seu dret a ser autors primers de la seva vida" (p. 23). Això és més fàcil si l'escolta activa es treballa contínuament, "des de P3 hi ha moltes coses que es poden entrenar i treballar. Llavor si hi ha un treball previ, de la mateixa manera que dic que una bona recerca a cicle superior et cau la bava perquè porten fent recerques des de P3, si hi ha coses que es porten fent des de P3 arribes a cicle superior amb un altre nivell, llavors a vegades en funció dels grups veus que hi ha una feina de base o que no" (Entrevista, mestra tutora).

Giner i Saumell (2011) afirmen que és necessari disposar del següent, "espais per poder conèixer amb més amplitud no solament l'alumne, sinó també la persona; perquè cadascú disposa d'una història pròpia que el fa diferent, que és necessari que es respecti, es valori i es reconegui" (p.1). La rellevància per elles de "com" treballar l'escolta activa segueix amb l'afirmació de per què no son tan importants, "eines articulades en aquesta direcció no en tinc, però sí que hi ha moments que per mi són moments d'or, sobretot per reforçar aquestes situacions, que son els trajectes, perquè jo sempre vaig a recollir el grup i me l'emporto o el retorno. I el moment en què arribem, fem el canvi de calçat, treuen les sabates i posen mitjons, i quan acabem. Aquests moments, per mi, són extraordinaris. Allà veus com estan, el que sents, n'hi ha que se t'apropen i t'expliquen, d'altres que no s'apropen però veus de lluny la mirada també, i va quedant al cul de grup i ets tu la que t'hi apropes, el que mentre tots estan calçant-se i preparant-se m'acosto allà, potser li poso la mà a l'espatlla o li demano com està, o li dic si creu que ha de parlar d'alguna cosa perquè pugui estar millor, que sap que el podem escoltar. Potser abans que grans eines és que aprofito moments. Hi ha aspectes que per mi són molt basics, que si permetes que surin, tota la classe va millor. I per mi un d'aquests aspectes és el respecte. Són petits detalls, però el fet que quan no estem en moviment estem en rotllana, perquè tots estem en el mateix punt de vista o perspectiva, i a mi em permet veure a tothom i tots ens permetem veure'ns i tenir aquesta unitat de grup. Poder-nos donar les mans i estar tots allà per mi es com més bàsic. Des d'aquesta

posició rotllana, de vegades no cal sentir paraules. Pots veure una mirada, pots veure una caiguda d'ulls, i aquí és quan atures o fas una petita pregunta que pots deixar a l'aire, o dependent de la persona saps que no ho pots evidenciar allà davant i potser surto de la rotllana, m'apropo per darrere, cosetes d'aquestes. Bàsics moments com aquests. El fet de fer un treball que respectes o procures respectar tant com a persona, oferir un model i quan a algú li passa alguna cosa de seguida et ve, vas creant la figura d'un imant. I per mi és extraordinàriament bàsic com comencem. El fet d'estar en rotllana, aquells moments de focalització, de concentració, de silenci, amb una música de fons molt suau, gairebé de meditació. Aquell moment de rebaixar, estar tots a punt, jo no ho he enfocat com una eina en aquest sentit, però realment penso que també ofereix o condueix que pugui passar aquesta escolta activa" (Entrevista, mestra especialista). Fet complementari amb què s'exposa al qüestionari on els infants mostren molt interès als moments entre classes "Entre classes" o "Entre classe i classe" (Qüestionari, infant 5 i 10). L'Escola també afirma "la necessitat de formar nens i nenes actius i reflexius, centrant-nos no tant en el domini curricular escolar com en els coneixements i habilitats més importants i necessaris per a desenvolupar-se en la vida adulta [...] L'èmfasi recau en el domini de processos, la comprensió de conceptes i la capacitat per desenvolupar-se en situacions diverses" Tant dins com fora l'aula (Anàlisi de documents, PEZ). En aquest cas i relacionat amb "com" actuar i unes opcions i eines de comportament i actitud que va bé que tingui la mestra a l'hora de practicar l'escolta activa, s'exposa la "taula 1. Taula basada en les tècniques i recursos teòrics que podem seguir per dur a terme l'escolta activa" López (2019).

Per ella mateixa també ha sigut significativa aquesta escolta activa i ha resultat, ja que com exposa, gràcies l'esforç i el seguiment actiu una alumna va aconseguir creure en ella mateixa i millorar en els seus estudis. També ha rebut molta gratificació per part de famílies d'alumnes de l'escola. Ens ensenyen que el més important de l'escolta activa és la predisposició a aquesta. Les eines són un bon complement, però per a dur una escolta activa que els nens i nenes de l'escola valorin i apreciïn, s'ha de tenir clar els temes principals sortits a l'anàlisi; el respecte, el bon funcionament del grup a causa de la resolució de conflictes i

del benestar personal de cadascú, la cooperació, i com ja he dit, la predisposició a ajudar (Entrevista, mestra especialista). Aquests fets impliquen afirmar la importància de la predisposició a ajudar, per altres fonts, que explica ella, però implica a altres persones, tant una alumna com les famílies dels nens i les nenes de l'escola.

A continuació es mostrarà l'apartat de les conclusions, on complementant la part teòrica i la part pràctica es destaquen els elements principals de l'escolta activa, tenint en compte també si realment aquesta és significativa per a l'aprenentatge dels infants.

7. Conclusions

Un cop finalitzada la part de recerca teòrica i pràctica d'aquest treball, seguidament es reflectiran, en primer lloc, les conclusions extretes, tenint en compte la pregunta de recerca, els objectius marcats inicialment. I, a continuació, es farà una breu menció de les limitacions amb les quals m'he trobat al llarg d'aquest treball, les propostes de futur d'aquest, i també una reflexió personal sobre la investigació referent al grau.

Així doncs, la pregunta de recerca que m'he plantejat durant aquesta recerca, és la següent:

- Quina és la importància d'escoltar els infants durant el seu aprenentatge, per a un acompanyament més profund i significatiu?

Segons les dades extretes i gràcies a la recollida d'informació a partir dels tres instruments de recerca de l'Escola Anton Busquets i Punset, ha quedat clara la importància de l'escolta activa durant el procés d'aprenentatge dels infants. Principalment, s'ha extret la rellevància de l'atenció individualitzada lligada amb l'educació grupal, que van de la mà, ja que perquè hi hagi una bona cooperació en aprenentatge, als infants els és molt més amè si saben que són acceptats i no tenen por a expressar-se. Per tant, si el docent mostra predisposició a l'atenció dels infants, és un reflex de l'atenció que té també per ell o ella mateixa. Les eines per a dur a terme l'escolta activa son un recurs, però el que marca la diferència en si hi ha un bon funcionament a l'aula, és l'actitud i motivació per part del grup guiat pel referent.

Seguidament, respecte als objectius que m'he marcat per a dur a terme aquest treball, el seu grau d'assoliment ha estat el següent:

1. Descriure i analitzar el concepte d'escolta activa. El grau d'assoliment d'aquest objectiu ha estat complet, ja que he pogut obtenir informació primerament, de diferents autors especialistes, que he pogut complementar amb l'explicació donada per part del conjunt de l'escola, i també el punt de

vista més subjectiu de les dues mestres que han participat i contribuït en el fet que aquesta recerca fos possible.

2. Identificar i comprendre com els infants valoren aquest concepte. El grau d'assoliment d'aquest objectiu ha estat alt, gràcies al qüestionari que han contestat els deu infants de Cicle Superior de l'escola, tot i això penso que podria haver extret més informació amb qüestions que m'he anat plantejant durant l'anàlisi de la informació rebuda.
3. Estudiar i seleccionar eines per practicar l'escolta activa que ens puguin servir com a docents. Aquest objectiu ha estat totalment assolit, però no com jo m'esperava al principi, ja que he entès el que és més important a l'hora de practicar l'escolta activa. I no són les eines, com jo pensava. Les eines són un complement molt positiu però no serveix de res tenir eines si no tens el més important, que ha sigut en el que he acabat bastant la rellevància del treball, i és l'actitud per part del docent.

Pel que fa a les limitacions que m'he trobat a l'hora de fer el treball, la primera i que ha tingut més pes, ha estat el fet de no poder dur a terme una observació a l'escola, a causa del Covid- 19. Penso que he reaccionat bé a aquesta barrera duent a terme les entrevistes a les mestres i el qüestionari als infants, però hagués extret molta més informació, sobretot per part dels infants, si hagués pogut veure el dia a dia d'aquests, ja que això implica poder mantenir converses amb ells i elles, veure actituds, relacions, entre de moltes altres qüestions. Un altre tema que és important és l'enfocament de les eines d'escolta activa, ja que inicialment pensava que era el més important, i he vist que no és així. Penso que hagués estat més interessant enfocar aquesta recerca única i exclusivament al concepte d'escolta activa, la persona que la duu a terme i els infants. Aquest fet permet extreure molta informació que plasmar a un treball de final de grau. I el tema de les eines, que també és molt interessant i pot servir als docents, haver-lo fet més endavant, en una altra recerca. Per últim penso que el llenguatge no verbal també pot estar obert a una gran recerca, i és un complement essencial de l'escolta activa, per tant també hauria aprofundit més en aquest concepte o destinat una altra recerca sencera.

En conclusió i subjectivament penso que l'escolta activa és un element essencial i imprescindible que ha de tenir molt clar un docent al llarg de la seva carrera professional. És un concepte del qual sempre pots aprendre, del que l'aprenentatge és continu i la seva presència ha de ser-hi durant totes les hores, tant de feina com al dia a dia fora d'aquesta. És una característica clau que determina la relació de la mestra amb ella mateixa i la relació amb els seus iguals i els infants. Penso que amb experiència es va guanyant sempre que es tinguin aquestes ganes, motivació i predisposició per crear el vincle amb els infants que permeti que l'aprenentatge i desenvolupament individual de cadascú sigui significatiu, motivador i per tal que els infants tinguin clar que l'educació i el fet d'anar a l'escola és una sort, i que són uns afortunats.

Tinc clar que com a futura docent, tindrè l'escolta activa de la mà en tot moment, i aquesta recerca ha sigut un inici d'aprenentatge, però encara em queda molt per aprendre, tant de mi mateixa, com d'altres professionals com les dues mestres que han participat realitzant les entrevistes, com dels infants i les seves famílies. M'agradaria, com he dit anteriorment, seguir aquesta recerca amb un possible treball de final de màster sobre més elements de l'escolta activa a descobrir. Sobretot, m'agradaria escoltar als docents com he fet amb les dues mestres entrevistades, ja que tenen experiència i em poden ensenyar cadascú el que sap sobre l'escolta activa, així doncs obrint-me un ampli ventall d'informació i sobretot, motivació i aquesta predisposició que penso que ja tinc. L'escolta activa es pot aprendre, però és molt important tenir clar que forma part d'una manera de ser. Per tant, està bé tenir clara la teoria, però només saber la teoria no et permetrà dur a terme una bona escolta activa, sinó que és un tret de personalitat, que s'ha de treballar d'arrel. M'ha quedat molt clara la importància del benestar personal per a desenvolupar aquesta actitud que permetrà dur a terme un desenvolupament de l'aprenentatge més profund i significatiu.

8. Referències bibliogràfiques i webgrafia

Albaladejo, M (2007). *La comunicació més enllà de les paraules*. Ed: Graó.

Altimir, D (2012). *Com escoltar els infants? (Temes d'infància)*. Ed: Rosa Sensat.

Bona, C (2016). *La nova educació. Els reptes i desafiaments d'un Mestre d'avui*. Ed: Rosa dels Vents.

Claramunt, R (2015). *Què fan i què no fan, les persones que dominen l'art de saber escoltar... I tu, què fas?*.

ConSORCI del Moianès. (2010). *ConSORCI del Moianès. Poble a poble*. Consultat 25 de març 2019 des de <http://www.consorcidelmoianes.cat/ca/el-moianes/la-comarca>

ConSORCI del Moianès. (2013). *El Moianès ve de gust! Som 10 pobles*. Consultat 25 de març 2019 des de <http://moianesmes.cat/home/som-10-pobles/>

Dalmau, M (2014). *Mediació i resolució de conflictes*. Article d'Educat. Consultat 25 d'abril des de <https://www.educat.cat/blog/mediacio-i-resolucio-de-conflictes/>

Escola Anton Busquets i Punset de Calders. Consultat 16 d'abril des de <http://www.xtec.cat/centres/a8015107/index.htm>

Escola de Calders (2020). *Escola Anton Busquets i Punset*. Consultat el 17 d'abril des de <https://escoladecalders.blogspot.com/>

Funes, J (2008). Formacio.fmc.cat. *L'escolta activa*.

Giner, A i Saumell, C (2011). *Projecte "Escolta'm" per a una tutoria personalitzada*. Generalitat de Catalunya.

Giner, M (2016). *Projecte d'investigació qualitativa. Un estudi de cas sobre les relacions interculturals fomentades en el taller de teatre fòrum de Casa Àsia*. Universitat de Barcelona.

López, R (2019). *L'escolta activa*. Article d'Educat.

Martínez, P (2006). *El método de estudio de caso Estrategia metodológica de la investigación científica*.

Riba, C (2019). *L'entrevista com a tècnica nuclear de l'observació participant*. Consultat 20 d'abril des de http://cv.uoc.edu/annotation/475364da13fc487b002fb9218ade5ca9/487521/PID_00212200/modul_3.html#w26aab9b5b3

Ricoy, C (2006). *Contribución sobre los paradigmas de investigación*. Educaçao. Consultat 24 d'abril des de <https://www.redalyc.org/pdf/1171/117117257002.pdf>

Stake (1999). *Investigación con estudio de casos*. Ediciones Morata.

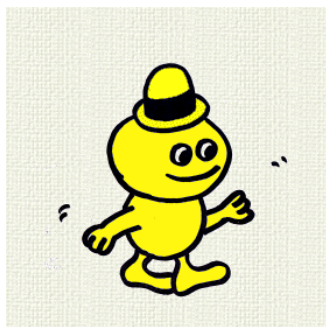
Torres i Sabaté, M (1998). *La dimensió Europea de l'Educació als centres d'ESO del Tarragonès*. Consultat 24 d'abril des de https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/8911/3.3_Metodologia.pdf?sequence=23

ZER Moianès Ponent. (2020). *ZER el Moianès Ponent*. Consultat el 9 d'abril des de <http://moianesponent.blogspot.com/>

Annex I: Documents

a) Web

La web de l'escola Anton Busquets i Punset (2011) ens presenta els seus pilars més importants: L'escola, el poble, les activitats, el Groguet i l'AMPA. Primerament, aclarir que el "Groguet" és el camacurt de Calders. A la ZER, cada escola de poble que en forma part, té assignat un camacurt d'un color diferent. El de Calders, doncs, és el groc.

Imatge 1: "Groguet", camacurt de l'escola Anton Busquets i Punset. Font: Web de l'escola (2011)

En quant a la presentació de l'escola, la comunitat CEIP Anton Busquets i Punset a l'apartat de l'escola (2011) afirma el següent, "La nostra escola és una comunitat d'aprenentatge. És una escola oberta, que compta amb tothom per educar els infants. La nostra comunitat compta amb els mestres, els ajuntaments, les famílies, els alumnes, els exalumnes i tots els voluntaris que vulguin treballar amb nosaltres. [...] En una comunitat d'aprenentatge com la nostra, tots unim esforços per treballar més i millor."

Seguidament, a l'apartat del "Groguet" (2012) també ens parlen de la metodologia utilitzada a l'escola, afirmen que treballen de la següent manera: "A la nostra escola procurem il·lusionar els nens i nenes en els aprenentatges. Volem que hi hagi espais per treballar de diferent manera, tota mena d'aprenentatges. Valorem l'organització i el progrés individual. Hi ha d'haver tipus d'activitats que permetin aprendre i progressar sol, de manera personal. El treball cooperatiu és també essencial per avançar en els aprenentatges. En petits grups podem aprendre a escriure, a llegir, a calcular o descobrir coses. També és necessària l'organització en gran grup. La participació en àmbits que impliquin

debat, diàleg. Treballar en gran grup enriqueix.” En aquest segment podem observar els principals propòsits que es presenten a l'escola. Per altra banda, i una mica més concretament, ens mostren més metodologies també a l'apartat del “Groguet” (2012), “Aprenem en els projectes. Cada projecte és un viatge pel món del coneixement. Tothom hi pot aportar. Ens enriqueixem en les recerques tot coneixent coses que ens interessin i les aprenem a compartir. Avancem i ens fem grans en l'assemblea, quan trobem possibles solucions. Ens il·lusionem en els plans de treball, perquè tothom pot avançar al seu ritme. Ens ho passem bé a les sortides quan descobrim quelcom. Progressem sols en les diferents àrees de coneixement perquè treballem molt i ens escoltem. Ens coneixem i coneixem la família dels nostres companys quan som els protagonistes. A l'escola aprenem a escoltar, parlar, pensar, compartir, ajudar, jugar, llegir, escriure...”. Podem afirmar que recolzen el treball cooperatiu i el respecte dels ritmes d'aprenentatge de cadascun dels infants. També és interessant saber que els nens i nenes de l'escola poden anar un cop al mes al Bibliobús, que para davant l'escola i és una manera de facilitar la motivació de la lectura i l'obtenció de llibres.

Per últim, ens informa d'un seguit d'activitats que han dut a terme els infants a l'escola, com sortides, colònies, receptes de cuina i la festa de la ZER, les quals la mateixa web dins l'apartat d'activitats (2012) ens afirmen que “Al BLOC de la ZER, en l'apartat de CALDERS hi trobareu informació de totes les ACTIVITATS que anem fent. Animeu-vos, doneu-hi un cop d'ull!”. El fet que les escoles rurals constin de pocs infants a cada cicle o línia de l'escola, implica que les activitats, entre elles també les colònies, les duen a terme amb les altres escoles que formen part de la ZER, en aquest cas, ZER Moianès Ponent.

b) Bloc

Dins el bloc de la ZER Moianès Ponent, podem trobar els blocs de les escoles que en formen part. Dins el bloc de l'escola Anton Busquets i Punset de Calders podem trobar-hi els següents temes; “Pàgina d'inici”, on parlen de les activitats dutes a terme i mostren fotografies dels nens i nenes de l'escola, “Aules, espais i equipaments”, “Serveis”, “Calendari”, “Horaris”, “Equip docent i personal de l'escola”, “AMPA”, “Consell escolar” i “Documents de la ZER el Moianès Ponent”.

A la pàgina d'inici podem observar que fan activitats motivadores i que els docents mostren un compromís actiu en l'aprenentatge. Primerament, exposen una activitat de ioga, dansa i diversos reptes d'educació física per dur a terme durant el confinament. També podem observar que una mestra penja àudios d'una història que havien començat per tal que la puguin acabar i no perdin el fil; aquesta es diu "Cornelius i el rebost d'impossibles". Seguidament ens mostren els ambients i tasques que duen a terme a l'escola, com a educació innovadora i significativa.

c) PEZ

El PEZ, com ja he dit a l'apartat 5.1 Context, és el Projecte Educatiu de la ZER, en aquest cas, Moianès Ponent. Com diuen a la introducció, "És el document que ha de guiar l'activitat dels centres que formen la ZER el Moianès Ponent i els seus membres en el període de vigència fins a la seva revisió. És un instrument que defineix l'estructura organitzativa i el funcionament de la ZER. En ell queden definits els trets d'identitat de la nostra ZER, així com els objectius i el tipus d'organització i gestió que es durà a terme en els centres. La PEZ no és un document estàtic, sinó que, a través de les diferents experiències i opinions, i amb la participació activa de la nostra comunitat, s'anirà revisant i incorporant progressivament aquells canvis que es vagin produint en la nostra vida escolar." (p.1). Així doncs, al formar part de una Zona Escolar Rural, més d'una escola, les que en formen part, segueixen aquest projecte educatiu. També ens afirmen que "La ZER el Moianès Ponent té com a missió l'educació integral dels nens i de les nenes de 3 a 12 anys de les escoles de Calders, Monistrol de Calders i Mura, en els aspectes de creixement i desenvolupament intel·lectual i personal perquè, quan acabin l'etapa de Primària a l'escola, esdevinguin nois i noies autònoms amb una bona formació acadèmica i recursos per a aprendre; amb esperit crític i amb uns criteris de valors ben fonamentats." (p.2).

"Entenem l'ensenyament bàsic com un procés continu i que s'engloba dins el període d'edat que comprèn els nens i nenes de zero a setze anys. Aquest procés, que es caracteritza per ser cooperatiu, flexible i transversal, no acaba ni comença a l'escola: és una responsabilitat dels alumnes." (p.5). Per tant, volen

dir que l'educació i ensenyament segueix després de primària i ESO, i comença abans de P3, ja que es centren no només en allò curricular, sinó en el que els farà créixer com a persones.

Seguidament, també ens mostren dins el PEZ la línia pedagògica del centre, el procés d'ensenyament- aprenentatge. "Entenem el procés d'aprenentatge partint de l'experimentació, manipulació i descobriment lliure i/o guiat, per tal de potenciar l'aprenentatge significatiu, on els alumnes tenen un paper actiu en el procés, sent el punt de partida dels coneixements previs que tenen aquests, i on la motivació, l'esforç i la creativitat son aspectes claus per dur-lo a terme." (p.1). Tenir un paper actiu en el procés d'aprenentatge per a que aquest resulti més significatiu, a l'hora amb una actitud oberta de no sempre guiar l'aprenentatge així respectant el temps i marge d'error de cada infant. D'aquesta manera l'infant observa el comportament en respecte dels seus docents. Per altra banda també afirmen que "La individualització de l'aprenentatge té com a objectiu afavorir el desenvolupament integral i harmònic de l'alumne/a, i assegurar un nucli de coneixements i habilitats bàsiques, que li ajudi a preparar-se per les etapes educatives posteriors i per a la seva vida adulta." (p.1). Al posicionar-se en el respecte de cada alumne individual, també afirmen que contribueixen en que "El llenguatge oral és per a nosaltres mitjà fonamental per aprendre a aprendre i eix vertebrador en el procés d'ensenyament-aprenentatge, sent aquest una declaració de principis dins de la nostra pràctica docent, on l'adult té un paper fonamental com a model." (p.1).

Per altra banda, i també fomentant el respecte, afirmen que "L'atenció a la diversitat, de les necessitats educatives de tots els alumnes, està plantejada des de la perspectiva global del centre, mitjançant: Formes de treball diversificades amb diferents graus de consecució que afavoreixen els aspectes afectius, emocionals, relacionals i motivacionals implicats en l'aprenentatge i respectin l'estadi evolutiu en què es troba cada alumne. L'agrupament dels alumnes de manera flexible, diversificant les formes d'organització, sent un punt de partida l'aprendre dels altres i amb els altres, partir de la vivència compartida, utilitzar metodologies de treball cooperatiu, activitats d'internivells i l'aprenentatge entre

iguals.” (p.1-2). A banda del desenvolupament individual també fomenten el desenvolupament grupal, així doncs també fomentant la cooperació i aprendre a treballar amb el ventall extens de personalitats de l'aula.

En quant a l'avaluació, tant el control dels propis docents com dels infants, afirmen que “Entenem l'avaluació de la pràctica docent, com a eina imprescindible per dissenyar les línies de treball i estratègies educatives que promoguin la reflexió i la millora constant de la nostra pràctica docent, propiciant la revisió per obtenir un ensenyament de qualitat. L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat, és per a nosaltres una eina bàsica per orientar les decisions curriculars, metodològiques i organitzatives dels recursos disponibles, per millorar els resultats acadèmics i desenvolupar al màxim les potencialitats dels alumnes. Es porta a terme fent un seguiment i valoració sistemàtics de l'aprenentatge dels alumnes que permeti conèixer tant les seves dificultats com els seus progressos; tot amb l'objectiu de prendre les mesures necessàries per tal que l'alumne pugui continuar amb èxit el seu procés d'aprenentatge.” (p.2).

Les metodologies que utilitzen a l'escola fomenten “La diversificació de les formes d'organització i agrupament dels alumnes. L'estructuració de situacions i formes de treball que possibilitin la simultaneïtat de diferents tasques i ritmes de treball. L'aprenentatge comprensiu on l'alumnat sigui conscient de l'objectiu de la tasca que realitza. Foment de l'autonomia de treball per tal d'aconseguir que l'alumnat sigui cada cop més autònom en relació al seu aprenentatge, tot potenciant les qualitats de l'esforç i la responsabilitat. La contemplació de l'error com a font d'aprenentatge. La visió que un mateix problema pot tenir solucions diverses i camins diferents. La importància que l'alumne conegui el seu propi procés d'aprenentatge perquè aquest sigui funcional. L'adaptació dels continguts treballats tenint en compte l'estil i ritme d'aprenentatge de cada alumne. La potenciació de l'aprenentatge entre iguals, aprendre els uns dels altres a partir de la vivència compartida. El desenvolupament d'activitats d'experimentació, manipulació i descobriment lliure i/o guiat. Potenciació d'activitats d'immersió i de descoberta de l'entorn natural i social proper. Planificació i desenvolupament

d'activitats que potenciïn el gust per la lectura i l'ús d'aquesta com a mitjà de recerca d'informació i aprenentatge." (p. 3-4).

Annex II: Entrevistes

1. Què és per tu l'escolta activa?*

Mestra 1: Facilitar un espai de temps perquè sorgeixin coses, i també és important el factor de la observació, aquests ulls i aquestes orelles, i la meua mirada de no judici. Sense això no hi ha manera de que expliquin o de saber què passa. I sobretot també el llenguatge verbal i no verbal. No hi ha cap professió vàlida si no hi ha un treball personal al darrere. Jo he sigut la primera que inconscientment penses en què pots oferir als alumnes però des d'aquest grau de superioritat; potser per inseguretats, per inexperiència, i jo ho he viscut així i amb els anys més que formació professional hi ha d'haver formació personal per obrir aquesta mirada i no sentir-te en cap cas superior a ningú. Totes som persones i se'n aprèn moltíssim en una aula. Si menysprees una preocupació que per a l'infant és important. Si un nen ve preocupat perquè no troba el seu "boli", pot ser una tonteria, però per a aquesta persona és important, perquè no té recursos. Llavors, depèn de la mirada de l'adult i de si l'escoltes o no l'escoltes, no li acabes donant ni l'espai ni temps ni eines. Ajuntar el treball personal i professional per donar aquests recursos als infants.

Mestra 2: Abans que obrir les orelles és mirar als ulls, primer mirar als ulls i obrir les orelles i apropar-te a la persona oferint tot aquell temps i silenci que sigui necessari perquè pugui sortir tot el que ha de sortir. És important estar en el mateix pla, perquè si ve des d'una altra posició, totes aquestes peces es desencaixen.

2. Creus que aquest concepte és important? Per què?*

Mestra 1: Bàsic i imprescindible. També utilitzar algunes eines a l'aula perquè prenguin consciència de com estan. Si hi ha algun infant que ha viscut alguna situació desagradable, és impossible que puguin absorbir algun coneixement, et faran el paper per la teua comoditat i el teu rol de mestra, però no absorbiran res.

Jo soc incapaç de absorbir res, si tens un mal dia de casa, te'n vas a la feina i transitaràs com puguis, però no estàs receptiva. Però per altra banda hi ha alumnes que poden utilitzar persones exageradament receptives per perdre el temps, és a dir, que amb els anys i l'experiència s'ha de trobar l'equilibri, penso que la única diferència entre els alumnes i nosaltres, partint de la base que tots som iguals, és aquest bagatge que et fa poder tenir una interpretació de les senyals, de si realment hi ha un problema. O si hi ha un problema l'escoltes però l'atorem aquí perquè hi ha altres coses que també son importants. Evidentment hi ha d'haver una escolta però has de ser capaç d'analitzar una mica les coses que t'arriben per saber si el que t'estan dient realment és un problema. Hi ha un concepte bàsic que és el de confiar. Si tu no et dones el marge d'error d'equivocar-te, perquè pot ser que el primer any que tu practiques això deixes cert temps que dedicaries al contingut curricular per dedicar-lo a la part més emocional de situacions personals, el segon any segur que aprens a analitzar moltes més coses. Però si no dones aquest espai lo còmode és obviar-ho. I si en algun moment no els pots escoltar, és important buscar l'acord o complicitat amb ells i que puguin entendre-ho; com per exemple quedant en què en parlarem més tard.

Mestra 2: Al darrere de tot som persones, no hi ha ni alumnes ni mestres, primer som persones. M'agradaria diferenciar el paper de tutor o el de l'especialista; que realment crec que hem d'anar en una mateixa direcció però, no és que juguem en lligues diferents però si que disposem de situacions molt diferents. I entenc que tant des de la posició de tutora com d'especialista disposem d'eines o factors positius i d'altres no és que siguin negatius, però que hem de trobar la manera de gestionar-los, i son situacions diferents les que ens passen des de l'especialitat, les orelles que pots obrir o el fet de demanar que passa ho has de gestionar de manera diferent de com ho gestionaria una tutora, simplement perquè nosaltres tenim parcel·les molt tancades. Som peces d'un gran trencaclosques, penso que els tutors a primària encara haurien de ser com el llenç principal, és a dir, el tauler principal, i els especialistes som peces esporàdiques que apareixem i desapareixem. Sovint m'he adonat que l'escolta activa va lligada amb la personalitat i el tarannà de la persona, l'enfoc que fa

aquesta persona, per tant no és un vestit que ens posem i ens traiem abans d'anar a escola, sinó que son també tarannàs, en podem anar aprenent de la mateixa manera que les persones ens anem formant i creixent a nivell personal, però a vegades també com a especialista oferim possibilitats complementaries a les dels tutors. M'he trobat en casos recurrents en que et busquen per el simple fet de quan amb els tutors o tutores els costa trobar aquesta escolta, et venen a buscar a tu. Si que a vegades et pots trobar que passa alguna cosa important; quan a mi em passava, veia que era molt important de resoldre, i per mi, ja no dificultava el treball d'una persona sinó de tot el grup. També perquè la meua especialitat i com jo la plantejo es bàsicament de grup i és amb la unió de tots que estem construint. Son poques vegades on hi ha un treball més individual. Per tant, per mi es basic i fonamental que el grup estigui bé. O estem tots de la mà, o no poden sortir les coses que han de sortir. Per tant, a l'hora de parlar jo sempre els hi dic, si això serveix d'alguna cosa és temps guanyat.

També aprenen molt de pressa allà on hi ha una barrera, si un o una mestra no mostra predisposició a escoltar. Per altra banda, trobo tan contundent trobar unes orelles negades que això els ha d'oferir la possibilitat d'anar amb algú altre, i malgrat saber que passa, és trist que no puguin confiar o saber que tenen una persona al costat. Realment son garrotades de les que s'aprèn. També és important si com a docent no pots escoltar-los en algun moment, posar-ho en paraules, com per exemple jo ara mateix tinc una barrera que no em permet escoltar, quan jo m'hagi calmat i estigui a punt en parlem, i crec que això també son eines que els oferim. Els permet a ells i a elles tenir dies de tots colors, ja que han d'entendre que no sempre tindrem dies brillants, i això també els ajuda a gestionar i trobar eines per a aquests colors.

3. L'utilitzes a l'aula? Per què?*

Mestra 1: M'és molt difícil posar elements analitzant cada cosa que es pot fer, perquè forma part d'una manera de ser. És com reps tu una situació i com actues. Es veuen rols molt diferents a una escola en funció de la persona que ho gestiona, i no hauria de ser una cosa personal però ho acaba sent. Hi ha un factor maduratiu a cicle mitjà i superior que et permet dur a terme dinàmiques,

però des de P3 hi ha moltes coses que es poden entrenar i treballar. Llavor si hi ha un treball previ, de la mateixa manera que dic que una bona recerca a cicle superior et cau la baba perquè porten fent recerques des de P3, si hi ha coses que es porten fent des de P3 arribes a cicle superior amb un altre nivell, llavors a vegades en funció dels grups veus que hi ha una feina de base o que no. Si que es veritat que després es fa el que es pot i penso que es molt important per mi que hi hagi un acompanyament d'una tutoria durant dos cursos, es un factor important a tenir en compte perquè hi ha més complicitat perquè els coneixes molt més, saps trobar més equilibri entre l'escolta i que et prenguin el pel (com a tutoria). Però per altra banda, en quant a la confiança, de vegades passen petites coses que fan fer un "cleck" i que aquella situació personal d'un alumne, farà que et miri amb uns altres ulls. Un simple episodi, i si aquest episodi coincideix amb una substitució que vagis a fer a una escola durant 15 dies, aquest "cleck" l'haurà fet amb tu. El fet que hi hagi un temps fa que les coses es cuidin, però tu cada dia tens la oportunitat de guanyar-te la confiança d'aquella persona. Tothom té qualitats, de vegades aquells infants que necessiten més escolta son els que quan com a docent has de dir característiques positives de l'infant no te'n surten. I penso que es molt trist que no se'm acudeixin adjectius en positiu dels alumnes, i algun cop, he de dir que m'ha passat. I penso, és un fracàs personal, perquè no hi ha ningú que no tingui qualitats. I si hi ha persones que estan poc predisposades a trobar-les, renegant, has de veure la mirada que estàs tenint sobre aquell alumne. Per tant també has de saber buscar i veure les qualitats, i sense aquesta mirada positiva cap a l'infant, sobretot els que més la necessiten, perquè les pots tallar com a docent, o les pots potenciar ; tenim aquest poder per dir-ho d'alguna manera.

Mestra 2: El tractament que es fa a nivell d'escolta activa en un grup, fa que passin coses molt diferents si hi és o si no hi és. A nivell de gestió de grup en funció de les idees que hi ha al davant. No podem perdre la perspectiva que tot i tothom té el seu tempo, i no tots passem pel mateix forat en el mateix moment. Amb l'escolta activa també coneixes les persones i respectes els seus temps personals. Unes paraules dites en una direcció, no tothom les rep de la mateixa perquè el receptor te unes experiències, vivències i emocions diferents de tots.

De vegades s'espera que la recepció sigui unànime, per a tots la mateixa, ja sigui de continguts o de reaccions, i no és així. També és escolta activa la coneixença de cada alumne i el saber esperar. De vegades oferim grans dicotomies, que no tenen res a veure les paraules que el llenguatge corporal, i penso que detecten molt més fàcil el llenguatge no verbal. M'he adonat que en el moment en que deixes la paraula a una banda, i comences a fer un apropament com a persona, fer-li saber que tenen algú allà. Saber que passi el que passi, aquella persona està allà.

4. Penses que per als infants és important que els escoltem? Com d'important? Creus que afecta en el seu rendiment escolar i la fluïdesa del seu aprenentatge?*

Mestra 1: És un requisit. Tant per ells com per l'adult, si no hi ha un benestar personal no hi ha aprenentatge. I de fet, de vegades amb confiança els hi demano que opinen del meu rol, i no només com a mestra sinó també com a persona. Què valoren, què agrada, què no... I me'n adono que sovint valoren molt el grau d'exigència que hi ha darrere d'aquesta comprensió. És a dir, que com més escolta activa, "feeling" i vincle hi ha amb un alumne, més pots pujar el nivell d'exigència. I acabes obtenint uns resultat que si vas en línia recta no arribes ni a la meitat, i si tu fas tot el treball de base, és que va sol. I a sobre ho viviu sense una exigència, perquè va rodant. I l'excel·lència educativa tant famosa; per mi s'hi arriba per una banda que no és la línia recta, no ha de ser aquest l'objectiu, és gaudir d'aquest camí, perquè després quan això va, tot lo altre, pots fer els projectes que vulguis, a nivell de contingut és el que menys em preocupa, perquè a primària el nivell no és el pes pesant, son eines per resoldre, hi ha moltes coses que les repeteixen a secundària, a mi no em preocupa. Quan una cosa no la saps, la busques, però el que necessites son les eines per poder arribar aquí i les eines s'adquireixen quan tu estàs bé.

Els comentaris a l'aula, per molt que una cosa que dius et pugui semblar insignificant, hi ha moltes orelles i cadascú en farà la seva interpretació. Curar el llenguatge, que ja es fa des d'una mirada diferent però també s'ha de tenir en compte. Per què tu pots tenir una mirada diferent però mantenir el mateix

vocabulari que tenies, i és basic perquè quan es canvia la mirada es canvia el llenguatge i facilites l'espai. Per mi es extraordinàriament bonic veure que allò que alguns alumnes poden veure com una humiliació perquè es parla de segons què a nivell públic, per a mi es una oportunitat perquè son ells els que estan donant missatges entre iguals, amb un missatge i reforç positiu. I aquí veus que cala, quan ells ho utilitzen com una eina per resoldre una situació, ho trobo extraordinari.

Mestra 2: Absolutament. Jo a final de curs fa forces anys que vaig començar a fer un experiment, que l'experiència a fet que ho anés repetint, i és que a les últimes sessions, sobretot a mitjà i superior quan ja hi ha una capacitat de poder raonar o expressar segons què, tot i que a inicial també ho he fet de manera més simple, els passava una avaluació personal meva, per avaluar-me a mi. He de dir que el primer any em va fer molta basarda, però realment és sorprenent el que surt i com va en la línia del que estem dient. Que amb el que donen molta importància i és significatiu per a ells i elles, no segueix tant la línia dels continguts, i allò és el que realment els ajuda a construir amb seguretat una personalitat. També s'han fet molts experiments en aquesta direcció; de tenir dues aules, de la mateixa edat i mateix nivell, una d'elles confiant en aquelles persones i l'altra no confiant. Per tant el tracte i el que hi ha darrere d'un model o d'un altre fa que passin coses molt diferents i la diferència dels resultats també és abismal. I tant que influeix el tractament que fas com a persona, perquè realment pots arribar a crear molts bloquejos, o permetre que no es desbloquegin segons quines coses.

5. Tens o teniu a l'escola alguna/algunes eines per practicar l'escolta activa? Si és així, podries explicar de què es tracten?*

Mestra 1: Les petites dinàmiques que es puguin generar en una aula son meravelloses, però és el com. I l'escolta activa la practico en qualsevol hora del dia, en qualsevol situació i en qualsevol alumne de l'escola. L'escola som tots i som tots de tots. Per mi aquesta és la base, si que és veritat que hi ha petits instruments que ho faciliten, perquè hi ha coses que només amb aquesta part activa, no sorgeixen tan fàcilment, hi ha eines que ajuden a potenciar-ho. Però

la base és una actitud. Tinc moltes eines, però totes aquestes poden quedar-se enrere o en paper mullat si no tinc aquesta actitud. També trobo important la disposició de l'aula, que pot semblar insignificant però, evidentment, tot d'alumnes mirant endavant, si existeix el davant i el darrere, a mi em fa gràcia perquè ella mateixos ho diuen de vegades com: “no estic al davant? Davant de què?” de la figura referent? Això no existeix. Llavors, a mi sempre m'ha agradat molt jugar a fer trasllats a l'aula, tot i que cada cop em sento més còmode amb situacions diferents, però el primer es trencar la norma del davant i el darrere. Després, intentar integrar-me tant com pugui dins d'ells perquè no deixes de ser un igual, això és un aprenentatge perquè primer vaig començar dient: “Jo seré la “guay” que no tindrà taula” i en el moment que necessites fer alguna cosa et trobes d'esquena a ells perquè la has posat a un racó. Llavors penses que no saps que és més falta de respecte si tenir la taula per sobre d'ells o estar-hi d'esquena. Son coses que amb el temps et vas plantejant, poden semblar tonteries però el fet per mi d'estar davant per davant amb un alumne també et permet comunicar-te d'una manera o una altra, per tant sempre intentar estar de costat o per mi l'ideal, perquè soc molt de treball grupal amb tot el grup, més enllà dels projectes, seria el més semblant a una rotllana com una “U”, és el model més semblant per sentir-nos tots un grup. Els petits grups ajuden, tot i que es molt dispers, però la taula d'una mestra trobo que és important, si la poses lateral o frontal, anar-la movent perquè vegin que no hi ha res més important que un altre.

Mestra 2: Eines articulades en aquesta direcció no en tinc, però si que hi ha moments que per mi son moments d'or, sobretot per mimar aquestes situacions, que son els trajectes, perquè jo sempre vaig a recollir el grup i me'l emporto o el retorno. I el moment en que arribem, fem el canvi de calçat, treuen les sabates i posen mitjons, i quan acabem. Aquests moments, per mi, son extraordinaris. Allà veus com estan, el que sents, n'hi ha que se't apropen i t'expliquen, d'altres que no s'apropen però veus de lluny la mirada també, i va quedant al cul de grup i ets tu la que t'hi apropes, el que mentre tots estan calçant-se i preparant-se m'acosto allà, potser li poso la mà a l'espatlla o li demano com està, o li dic si creu que ha de parlar d'alguna cosa perquè pugui estar millor, que sap que el

podem escoltar. Potser abans que grans eines és que aprofito moments. Hi ha aspectes que per mi son molt basics, que si permets que surin, tota la classe va millor. I per mi un d'aquests aspectes és el respecte. Son petits detalls, però el fet que quan no estem en moviment estem en rotllana, perquè tots estem en el mateix punt de vista o perspectiva, i a mi em permet veure a tothom i tots ens permetem veure'ns i tenir aquesta unitat de grup. Poder-nos donar les mans i esta tots allà per mi es com més bàsic. Des d'aquesta posició rotllana, de vegades no cal sentir paraules. Pots veure una mirada, pots veure una caiguda d'ulls, i aquí es quan atures o fas una petita pregunta que pots deixar a l'aire, o depenent de la persona saps que no ho pots evidenciar allà davant i potser surto de la rotllana, m'apropro per darrere, cosetes d'aquestes. Bàsics moments com aquests. El fet de fer un treball que respectes o procures respectar tant com a persona, oferir un model i quan a algú li passa alguna cosa de seguida et bé, vas creant la figura d'un imant. I per mi és extraordinàriament bàsic com comencem. El fet d'estar en rotllana, aquells moments de focalització, de concentració, de silenci, amb una musica de fons molt suau, gairebé de meditació. Aquell moment de rebaixar, estar tots a punt, jo no ho he enfocat com una eina en aquest sentit, però realment penso que també ofereix o condueix que pugui passar aquesta escolta activa.

6. Hi ha algun altre fet, record, idea, etcètera., que trobis interessant compartir en referència a l'escolta activa?

Mestra 2: Hi ha un fet, que potser pot semblar esbiaixat amb el tema de l'escolta activa, però jo crec, el que et vaig dir, que no només escoltem amb les orelles sinó que escoltem amb una actitud, amb una presència. Penso que tot el que va acompanyar aquell llarguíssim procés, va ser aquest acompanyament no tant amb paraules, sinó amb fets i potser per això te'l vull explicar. Es tracta d'una persona que ha fa temps que no és a l'escola; la vaig tenir des de P3 fins que va marxar a 6è, que crec que a nivell personal va patir molt, coses que no han de viure uns infants, i menys uns fills, però aquesta persona ho duia. Era una persona que jo crec que tot plegat feia que malgrat tenir coses que li costaven, penso que inicialment ella estava absolutament engolida per la vida, llavors això

feia que li costés molt tirar endavant al seu dia a dia, la música era feixuga i patida perquè ella s'adonava que li costava molt, de les dificultats que hi tenia, i li costava moltíssim també poder demanar ajuda igual que crec que estava tan ofegada ella mateixa que no podia demanar-la, creia que no era capaç. La vaig tenir poc a l'aula, perquè la música son poques hores, però em va fer patir, i m'era molt dolorós quan cada cop que havíem de fer un informe haver de reflectir aquelles dificultats, i malgrat que m'esforçava molt a donar un pes a la voluntat de treball, la família l'únic que veia era que no se'n ensortia i li costava molt. Aquesta persona anava creixent d'aquella manera, i cada cop la veia més lluny del treball dels seus companys i més ofegada i enfonsada. Jo sempre li havia dit que ens podíem trobar el moment que fos i ho havíem fet, hores del pati tocant la flauta, intentant explicar el que no entenia, i crec que com més avançàvem ella menys apostava per ella mateixa. Quan ja era més gran, passava per més de la meitat de la trajectòria de l'escola, que recordo que va estar uns dies malalta i sota l'alzina de l'entrada de l'escola, la seva mare em va demanar que no li passés res de música, perquè aquella nena era una negada, no sabia fer mai res, entre d'altres coses. Al cap d'uns dies més va tornar a buscar feina i acompanyada de la filla perquè ja estava una mica millor, i jo portava una cosa preparada: En aquells moments Joan Turu no era tan conegut, però jo tenia un petit paper amb la frase de "Gràcies per ser com ets", la vaig imprimir amb paper blanc, traç negre i un cor vermell. No era gaire gran, et podia cabre a la butxaca, i ho duia sempre només per ella pensant que arribaria el dia que li podria donar. I quan la vaig veure li vaig demanar si podia venir un moment, i li vaig donar el petit dibuix. Em sembla que no li vaig dir gran cosa més que desitjar-li que estigués bé i fer-li un petó i una abraçada. Ella se'n va tornar amb la mare, i jo vaig tornar dins l'escola.

No em podia creure el que va passar a partir d'aquell dia. I és que va fer un desbloqueig, no sé si emocional, però a nivell d'aprenentatges, va acabar la primària amb algunes dificultats, però jo no hauria firmat enlloc perquè amb tres anys fes el que no havia pogut fer en els altres anys que ens coneixíem. I no havia deixat de ser aquella mateixa persona. A mi aquest cas m'ha fet rumiar molt, i penso que seria de gran anàlisi, primerament al pensar en el que es

genera en el primer moment en que confies en algú i l'acceptes tal com es, que entén que no el pretens canviar i el valores. Crec que malgrat que m'hi esforçava no podia fer-li entendre això. I no van ser les paraules, sinó que va ser aquella frase el que va permetre el desbloqueig.

Aquest any també, em vaig trobar en una mateixa setmana molt difícil per mi; se'm van creuar tres famílies, algunes a nivell personal, d'altres a través de missatges de "Whats App", etcètera. I totes elles amb el mateix missatge, que era l'agraïment de com escoltava i respectava als seus fills i en algun cas disculpant-se perquè fins aquell moment no havien sigut capaços d'adonar-se del que els havia intentat transmetre amb els informes que els havia fet arribar, uns informes que a mi m'havien fet patir buscant la justesa de les paraules per no fer patir i a l'hora per poder dir el que em semblava que havia de dir per procurar i intentar buscar les paraules que no ferissin a aquelles persones, ja que cadascú rep les paraules d'una manera molt diferent segons el seu estat anímic i el seu context. Aquelles famílies em donaven les gràcies per això, per haver escoltat; em van dir que havia sigut la única mestra que havia entès als seus fills i veien que, encara que fos dur, tenien una ajuda per poder agafar-se i tirar endavant amb l'educació. Això va ser un altre fet que em va fer parar a pensar.

Annex III: Qüestionari

a) Infant 1

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?

Si.

2. Et sents escoltat/da a l'escola?

Si.

3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?

No.

4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?

No.

5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?
Perquè li explico a la meva millor amiga.
6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.
A mi no però he vist que li passava a un company o companya.
7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?
Si realment és greu i em preocupa insistir molt fins que m'escolti.
8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?
No.
9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?
No.

b) Infant 2

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?
Si.
2. Et sents escoltat/da a l'escola?
Depèn del o la mestra.
3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?
Li explico a alguns mestres en concret.
4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?
No
5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?
Quan tinc algún problema magrada perlarna mes perlarna amb els meus amics. I no explicó gaire alguna cosa bona que em passa per que també magrada perlarna amb els meus amics.

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.
A mi no però he vist que li passava a un company o companya.
7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?
No escoltar durant la classe, perquè segueixo preocupat/da. Si n'haguéssim parlat un moment m'hauria calmat i em seria més fàcil escoltar.
8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?
Fer l'assemblea.
9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?
No, no n'hi ha cap.

c) Infant 3

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?
M'és igual.
2. Et sents escoltat/da a l'escola?
Sí.
3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?
Li explico a alguns mestres en concret.
4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?
No.
5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?
Si tinc algun problema, li dic a la tutora, normalment, però siestic contenta depèn de quina cosa si es algo més petit li explico al companys.

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.
A mi no però he vist que li passava a un company o companya.
7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?
Ecoltar a classe com si no hagués passat res, no m'afecten tant els problemes.
8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?
Tutoria, molts cops, per explicar coses que volguem, llavors molts cops a les reunions de mestres ells ho parlen.
9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?
Donç uns 5 min a la setmana per fer que cadascú expliqui com li ha anat el dia, malament, bé, si ha tingut algun problema a la setmana...

d) Infant 4

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?
Si.
2. Et sents escoltat/da a l'escola?
No.
3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?
Si.
4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?
Li explico a alguns mestres en concret.
5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?
Perquè ho vull solucionar, li dic a la mestra.

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.
A mi no però he vist que li passava a un company o companya.
7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?
Escolto durant la classe pero amb desconsentiment molt amb la problema i amb fica nerbios.
8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?
A tutoria podem parlar dels problemes de classe.
9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?
Penso que de moment no.

e) Infant 5

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?
Si.
2. Et sents escoltat/da a l'escola?
No.
3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?
Si.
4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?
Si.
5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?
Per ajudar-me a mi.
6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.
No.

7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?

No escoltar durant la classe, perquè segueixo preocupat/da. Si n'haguéssim parlat un moment m'hauria calmat i em seria més fàcil escoltar.

8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?

Entre classes.

9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?

No.

f) Infant 6

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?

Si.

2. Et sents escoltat/da a l'escola?

Si.

3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?

No.

4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?

No.

5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?

Perquè normalment ho parlo amb els pares.

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.

Si.

7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?

Mirar de parlaro mes tard.

8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?

L'assemblea i tutoria.

9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?

No.

g) Infant 7

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?

Si.

2. Et sents escoltat/da a l'escola?

Si.

3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?

Si.

4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?

Li explico a alguns mestres en concret.

5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?

Perquè em puguin ajudar o aconsellar.

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.

A mi no però he vist que li passava a un company o companya.

7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?

Oblidaro durant la classe i després parlar amb la mestra.

8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?

Crec que no.

9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?

Crec que no.

h) Infant 8

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?
Si.
2. Et sents escoltat/da a l'escola?
Depèn del o la mestra.
3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?
No.
4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?
No.
5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?
Perquè no hi penso i perquè no tinc temps.
6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.
A mi no però he vist que li passava a un company o companya.
7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?
Escoltar a classe com si no hagués passat res, no m'afecten tant els problemes.
8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?
Assamblea.
9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?
No.

i) Infant 9

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?

Si.

2. Et sents escoltat/da a l'escola?

Si.

3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?

Si.

4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?

Si.

5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?

Perquè és una cosa molt important.

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.

No.

7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?

Escoltar a classe com si no hagués passat res, no m'afecten tant els problemes.

8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?

M'agrada l'hora d'assemblea perquè podem dir com ens sentim, els problemes, etc.

9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?

No.

j) Infant 10

1. T'agrada que els i les teves mestres s'interessin per tu?

Si.

2. Et sents escoltat/da a l'escola?

Si.

3. Si tens algun problema, o no estàs bé per algun motiu, li ho expliques als teus mestres?

No.

4. I si estàs content o contenta per què t'ha passat alguna cosa el dia abans o el cap de setmana, ho expliques a l'escola?

Si.

5. En quant a les dues preguntes anteriors, per què?

No perquè hi han coses que potser són personals i si perquè les coses que em fan estar contenta i il·lusió em fan venir ganes d'explicar-ho..

6. T'ha passat mai el següent?: Arribes a classe i has tingut un problema al pati, estàs molt preocupat/da, ho intentes explicar a la teva mestra però ella et diu que ara no toca parlar d'això que hem de començar la classe.

No.

7. Si t'ha passat, o en el cas que no, si t'imagines que et passés, quina ha sigut/ seria la teva resposta?

Penso que les mestres no tenen la culpa i escolto però enfadada.

8. Hi ha alguna activitat o eina que puguis ressaltar a la teva escola, en la que pugueu explicar el que vulgueu a algun/s mestre/s?

El descans entre classe i classe.

9. Tens alguna proposta d'activitat o eina que t'agradaria fer a l'escola per compartir i escoltar-vos amb els teus companys, companyes i mestres?

No.